

Denkraam

DUBBELDIK THEMANUMMER

Basisberaad failliet!
HOE ANDERS!?

www.denkraam.info

Geestelijke Gezondheidszorg Maatschappelijke Opvang Verslavingszorg

gratis magazine voor en door cliënten in de regio Rijnmond

nummer 39 - oktober 2009

Colofon

Redactie: Koos Bijlholt, Loyce van den Berg, Benjamin, Jan B. Burger, Jan W. Bijl, Xander de Wit, Rabia de Graav en Petra Vreugdenhil.

Eindredactie: Ernest Smit, Martin Luycx, Bas van Bellen, Peter Hersmus en Michiel van Gog.

Correspondenten: Henri Sunant, Angelique Meijlink, Rabia de Graav, Niek Huijgen, Martin Luycx, Ernest Smit, Peter Hersmus, René Kragten, Eveliene Frank, Sylvia Saakes, Jaap Meeuwssen, Jan Bijl, José Bonouvrier en Karen Groen

Fotografie: Michiel van Gog en Edwin Rosenquist

Cover: 'Basisberaad 2008: hoe anders?'

Vormgeving en druk: Drukkerij Argus, Rotterdam.

Distributie: Postdienst Vredeshof, Rotterdam.

Verspreidingsgebied: Regio Rijnmond, de Hoekse Waard, Voorne-Putten en de Zuid Hollandse Eilanden.

Oplage: 2800 exemplaren.

Redactieadres:
(ook voor een gratis abonnement)
Denkraam
p/a Zorgbelang Zuid Holland afdeling Basisberaad
Zomerhofstraat 82
3032 AB Rotterdam
tel: 010-7502123 / 010-4665962
e-mail: redactie@denkraam.info
website: www.denkraam.info

Deadline nummer 40: 23 november 2009
Verschijning: vanaf december 2009

Projectondersteuning:
Teus van Wijk, Zorgbelang Zuid Holland
afdeling Basisberaad
(hoofdredacteur)
Tel: 010 - 7502123 / 010 - 4665962
Fax: 010 - 4660070
E-mail: t.vanwijk@denkraam.info

'Denkraam' is een onafhankelijk magazine. Het is een product van de gezamenlijke cliëntenraden uit de GGz, Maatschappelijke Opvang en Verslavingszorg uit regio Rijnmond in samenwerking met Zorgbelang Zuid Holland afdeling Basisberaad.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die desondanks onvolledig of onjuist is opgenomen aanvaardt de redactie geen aansprakelijkheid.

Alle in deze uitgave opgenomen artikelen mogen niet worden overgenomen zonder toestemming van de opsteller.

De redactie kan besluiten ingezonden bijdragen zonder opgave van reden niet te plaatsen, in te korten en/of taalkundig te bewerken.

Publiceren onder pseudoniem mag, mits naam en adres bij de redactie bekend zijn.

ISSN: 1876-6854

Inhoud oktober 2009

7. **Het Basisberaad**
Door Angelique Meijlink
9. **Het faillissement: wat betekent het?**
Drie interviews, door Rabia de Graav en Niek Huijgen
12. **Kroniek van een faillissement**
Door Ernest Smit
17. **Het faillissement door de ogen van een redactielid**
Door Peter Hersmus
18. **Failliet door het krediet**
Door René Kragten
20. **Hoe kwetsbaar zijn we gebleven**
Door Huub Beijers
22. **Faillissement Basisberaad: ramp of zegen?**
Door Eveliene Frank
25. **Crisis: noodlot of uitdaging?**
Door Sylvia Saakes
27. **Nutella**
Door Eveliene Frank
28. **Blij gelegenheid te krijgen**
Door Jaap Meeuwssen
30. **Corridor, een doorgang voor Denkraam en GGzplaza**
Door Martin Luycx
31. **Crisis? Jouw crisis of mijn crisis?**
Door Jan W Bijl
36. **Interview met Matthé Ribbens**
Door José Bonouvrier en Karen Groen

En verder

4. Zin en onzin
6. Toen wij uit Rotterdam vertrokken (colmn)
24. Henkie Denkie
38. Oproepen
39. Dadeltaart (recept)

Denkraam

[van de redactie]

[nummer 39]

In de vorige Denkraam, verschenen in mei, deden we uitgebreid verslag van de Week van de Psychiatrie. De Week van de Psychiatrie is een jaarlijks terugkerende manifestatie georganiseerd door cliëntenorganisaties en -raden door het hele land, in Rijnmond door het Basisberaad in samenwerking met diverse cliëntenraden. Het afgelopen jaar stonden de eigen ervaringen en ervaringsdeskundigheid centraal. Het thema luidde dan ook: een ervaring rijker?!

Het bleek de laatste grote activiteit te zijn die door het Basisberaad Rijnmond werd georganiseerd. Al tijdens de voorbereiding van de Week werd bekend dat er moest worden bezuinigd, en toen Denkraam onder de drukpers lag werd bekend dat de salarissen van de medewerkers van het Basisberaad niet of slechts gedeeltelijk betaald konden worden. Het waren signalen dat het Basisberaad in financieel zwaar weer zat. Eind mei werd dan ook het faillissement aangevraagd, op 9 juni werd deze door de rechter uitgesproken en op 10 juni sloot de curator de deuren van wat ooit de grootste en oudste cliëntenorganisatie van Nederland was.

Het was een zwarte dag. Cliënten die van de diensten van het Basisberaad gebruik maakten, stonden nu voor een gesloten deur. Wie naar het Basisberaad belde, kreeg een antwoordapparaat aan de lijn met daarop de boodschap dat het Basisberaad was gesloten. Vrijwilligers hadden geen vertrouwde plek meer om activiteiten te ontplooiën, medewerkers kregen collectief de zak en hadden intussen al meer dan een maand geen salaris ontvangen.

Dit riep allerlei vragen op: wat voor gevolgen heeft het wegvalen van een cliëntenorganisatie als het Basisberaad? Waar kunnen de cliënten nu terecht? Hoe kunnen de krachten van cliënten weer gebundeld worden en de stem van cliënten weer gehoord worden? Het riep ook andere vragen op: hoe heeft het zover kunnen komen? Was het de kredietcrisis en daardoor een veranderend subsidieklimaat? Was het vanwege weggevalen subsidieregelingen in 2009? Of had hierop eerder en beter geanticipeerd kunnen en moeten worden? Alhoewel hier duidelijke meningen over circuleren, is een eenduidig antwoord hierop (nog) niet te geven.

Toch werd er niet bij de pakken neergezeten. In de gemeenteraad van Rotterdam werden vragen gesteld over het faillissement. Al snel bleek dat de gemeente Rotterdam, de grootste financier van het Basisberaad, bereid was om de door haar gefinancierde projecten en activiteiten voor de tweede helft van het jaar te willen voortzetten, mits daar een gedegen en betrouwbare organisatie was die daarvoor kon zorg dragen. Op de dag van sluiten van het Basisberaad, organiseerden een deel van de (ex-)medewerkers van het Basisberaad zich om zich in te spannen om zoveel mogelijk projecten en activiteiten van het Basisberaad overeind te houden en de cohesie te behouden. Sommigen gingen onbezoldigd verder om hun projecten draaiende te houden. Ook de redactie van Denkraam en GGzPlaza bleven bijeen komen, zij het bij een van de redactieleden thuis omdat kantoor en middelen ontbraken. Er was immers uitzicht dat Denkraam en GGzPlaza, ook gefinancierd door de gemeente Rotterdam, een herstart zou kunnen krijgen.

Verschillende organisaties en personen meldden zich om zich in te spannen om het Basisberaad, of onderdelen daarvan, in stand te houden. Stichting Corridor heeft zich ingezet om Denkraam en GGzPlaza als cliëntgestuurde projecten draaiende te houden. In de zomermaanden kon er gebruik worden gemaakt van de faciliteiten van Corridor om de redactie draaiende te houden, GGzPlaza kon een deel van de computercurssussen door laten gaan. Corridor heeft ook een bod gedaan op deze twee projecten. De redactie en medewerkers van Denkraam en GGzPlaza zijn uiteraard veel dank verschuldigd aan Corridor.

Half juli werd bekend dat Zorgbelang Zuid Holland, provinciale belangenorganisatie voor gebruikers van zorg en welzijn, de projecten en activiteiten van het Basisberaad had overgenomen. Op 10 augustus opende de nieuwe 'afdeling Basisberaad' haar deuren op het oude, vertrouwde adres. Een aantal projecten kon weer van start: Denkraam, GgzPlaza, de Straatadvocaten, de Doelgroepambassadeurs, Kwaliteit / Versterking positie cliënten, de cursussen (Cliënten trainen hulpverleners en Werken met eigen ervaring) en de platformfunctie van het Basisberaad (onder andere de maandelijkse Plenaire Vergadering). Gelukkig kan het Basisberaad, zij het in afgeslankte vorm, weer verder en is er weer een plek waar cliënten terecht kunnen. Voor twee projecten wordt nog gezocht naar financiering voor 2010, om zo deze projecten door te starten: het Migrantensteunpunt (Apoio) en de Crisiskaart. Dit zijn projecten die bij het kloppende hart van het Basisberaad thuis horen. Ook is er voorzichtig aan weer begonnen met de voorbereiding voor de Week van de Psychiatrie 2010.

Voor alle betrokkenen van het Basisberaad is het een lange, hete zomer geweest. De laatste woorden over het faillissement zijn nog niet gesproken, maar in dit nummer proberen we een overzicht te geven wat het faillissement voor verschillende mensen heeft betekend. Het faillissement van een regionale cliëntenorganisatie: nog een ervaring rijker?

Namens de redactie, Bas van Bellen

zin en onzin

Kwik en Kwak, weer terug van weg geweest nu de zomer er aan komt. “Wil je wat drinken bij je water?” “Nee dank je, ik heb al water.”

“Mooi stadje is dat, die Pameijer.” Waar zit René met zijn hoofd?

Netwerkbeheerder, toch een belangrijke taak. “Ja eh...mijn internet lag er net uit, voor één seconde!”

Judith: “Kan je me bellen? Liefst niet te vroeg, maar eh..ook niet te laat!”

“Het is mooi weer buiten, dus ik ga naar de bibliotheek.” Ja, lekker binnen zitten als het buiten lekker weer is!

“Loop je ook bij de Riagg?”
“Ja..eh, nee, ik ben nu hier bij Denkraam.”

De bereikbaarheid van Denkraam en het Basisberaad, aflevering 527. Nu is Bas weer op zoek naar zijn telefoon. En waar vindt hij zijn telefoon terug? Gewoon in het kastje waar alle telefoons worden bewaard. “Ja eh, ik was het aan het begin van de dag vergeten op te halen.”

Matthé, nieuwe manager bij de ‘afdeling Basisberaad’, past zich snel aan. “Wat mij dit gisteren gebeurde: was ik mijn telefoon kwijt! Dus heeft Hanneke met haar telefoon naar de mijne gebeld, en zo heb ik het weer terug gevonden.” Fijn Matthé, je bent nummer 528!

“Kamasutra...dat doe je maar met mijn dochter.” Ehhh, Joyce?!

“Ik vind het zo lekker met mijn vinger.” Ehh, José? Achteraf verklaart ze dat het gaat om de touch screen van haar nieuwe telefoon. Nieuwe telefoon? Dat leest u verderop.

“Kaapse Pracht, is dat Australische wijn?” Nee Dilva, Kaapse Pracht is Zuid Afrikaanse wijn.

En iets onschuldiger in de keuken van het Basisberaad: “wil ik een glaasje water halen, ga ik terug met een kopje thee”, aldus Astrid.

Met José op de chat: “Ja, ik hoef toch niet meer bang te zijn dat dit in de Zin en Onzin komt, Denkraam komt toch niet meer uit na het faillissement van het Basisberaad. Maandagochtend kwam er een hele rare toon uit mijn telefoon vandaan, het bleef maar achterelkaar doorgaan. Ik kon hem maar niet vinden maar ik hoorde hem wel. Ik heb hem gevonden. Ik heb dus de hele nacht op mijn telefoon gelegen en heet dat hij was, hij was loeiheet. Ik ben dus geen prinses, ik voel zelfs een telefoon niet. Maar hij is nu dus helemaal kapot, hij doet het niet meer. Ik ga morgen even de telefoon weg brengen, er zit nog garantie op. Dit komt toch niet in Denkraam, hè? Dan moet je wel wachten totdat mijn telefoon is gemaakt hoor, anders zeggen ze dat het niet onder de garantie valt. Ik heb in de winkel gezegd dat hij gewoon oververhit raakte, en dat is ook nog waar ook. Dat is wel vaker gebeurd, alleen niet afgelopen maandag. Ik slaap nooit op mijn telefoon, ik leg hem tussen de kussens van de bank naast mij. Dat is echt zo. Want als Benjamin wakker is en bij mij gaat liggen of op mij springt, en mijn telefoon ligt zo open en bloot op tafel dan pikt hij hem. Dat is het leuke van kleinkinderen, je geeft ze gewoon de schuld overal van. Vroeger kregen de kinderen de schuld, en nu mijn kleinkinderen. Misschien komen mijn achterkleinkinderen ook wel aan de beurt. Oh, wat zeg je nu, krijgt Denkraam een herstart?”

Uit eten met collega's:

“Ik heb er drie.”
“Drie eierstokken?”
“Nee, drie kinderen.”

“Als ik mensen zie, knijp ik er hard in. Als ze dan ‘auw’ zeggen, zijn het echte mensen.” Aldus Ronald, onze mensenkenner!

Nog even over het faillissement van het Basisberaad: “ik heb geen CV, ik heb een moederhuid” Aldus Ernest.

Teus, na drie maanden weer aan het werk: “Zit ik op een mailtje te wachten, krijg ik er wel 600!”

Uit de mail van 29 juni: “ik hoop jullie morgen, 30 maart, allemaal te zien.”
Goed zo, Bas!

José en Karen in het winkelcentrum Zuidplein. Karen: “Ik moet nodig plassen maar ik heb geen 20 eurocent”. José: “Ha, ik heb twee keer 20 eurocent. Kom ik trakteer jou op het toilet”. Karen: “mooi dan trakteer ik jou op ijskoffie.”

“Wat is het adres van die ene dakloze?”
aldus Xander.

“Dat is weer eens wat anders dan iets anders.” Wat bedoel je daarmee, Peter?

De wereld volgens Koos: ze hadden beter de scholen kunnen sluiten, in plaats van de koffieshops!

Redactievergadering Denkraam: Teus en Bas zijn voor, de rest sluit zich bij de meerderheid aan waarmee het voorstel met algemene stemmen wordt aangenomen.

Wat doet Teus als hij een SMS krijgt gestuurd? “Ja hallo, met wie spreek ik? Zeg eens wat! Oh, een SMS!”

Op het terras zit Michiel op te scheppen

dat hij nu bijna veertig jaar wordt. Maar wat als er gevraagd wordt of hij nog een biertje lust? “Dat moet ik even vragen of het mag.” Daarentegen: “waar gaan we hét doen?” vraagt Karen aan Michiel. Wat doet onze fotograaf méér dan fotograferen?

Hanneke is heel behendig met de computer: “Je stuurt me een bestand door, maar ik krijg alleen de rechter drie kolommen te zien.” De systeembeheerders kwamen met een simpele diagnose: gewoon even naar links scrollen.

Een afspraak maken met Rabia? Erg lastig, want een agenda heeft ze niet bij zich. Waarom niet? “Ik heb zo’n kleine tas, mijn agenda past er niet in.” Een week later presenteert Rabia haar grotere tas: “nu heb ik in ieder geval mijn agenda bij me.” Kan er dan alsnog een afspraak worden gemaakt met Rabia? Nee, de agenda blijkt zo groot dat ze er niks meer in kan terug vinden.

Een grote tas is inderdaad onhandig. Rabia mest haar hele tas uit op zoek naar dat ene artikel. Stapels met andere papieren komen er uit haar tas. “Maar waar is dat ene artikel nou?” zo vraagt ze zich af. Niek vindt uiteindelijk het artikel: “kijk hier, gewoon voor je neus!”

Goede reden om niet op de redactievergadering te komen: “volgende week word ik gemummificeerd.” (Rabia)

Matthé: “Toen mijn hond begon met kippen te eten, kon hij niet meer stoppen.” José herkent dit: “ja, toen ik begon met kip eten, kon ik ook niet meer stoppen.”

Teus krijgt een mail over een bijeenkomst rond seksualiteit, met als onderdeel “de wiskunde van het seksuele”. Hoe interpreteert Bas dit? “Dat is bere-

kenen onder welke hoek ik moet penetreren.”

Waar zit Loyce met haar hoofd als er wordt gemeld dat iemand hoofdpijn heeft? “Je hoeft niet iedereen te melden dat je geen zin hebt in seks.”

Peter is aan het afslanken: “die afslankpillen, ze helpen echt! Ik heb ze een tijd gebruikt. Eerst woog ik 115 kilo, nu 112!”

Toch wel zo drie keer per dag belt Michiel, nu intussen 40 jaar, om weer een grap te vertellen. Alhoewel de redactie dit wel weet te waarderen, luidt toch de reactie: “als Michiel nou niet zo vaak belt, kan hij zijn reiskosten bekostigen.”

Logica volgens Niek? “Laten we doen wat het meest logisch klinkt.”

Internet via de McDonalds? Nee Angelique, we hebben nu internet via dongels.

Wordt er nou serieus geopperd om de rubriek ‘zin en onzin’ om te dopen tot ‘Te Bas en te OnBas’? Nee Xander, daar gaan we niet aan beginnen.

[gedicht]

Mens, ik heb je graag

M’n ogen zijn voor het licht,
voor het groen van de lente,
voor het wit van de sneeuw,
voor het grijs van de wolken
en voor het blauw van de lucht.
Voor de sterren in de nacht
en voor het ongelooflijke wonder
van zoveel wondere mensen om me heen.

M’n mond is voor het woord,
voor elk goed woord
waar een ander op wacht.
M’n lippen zijn voor een zoen
en m’n handen voor de zachtheid, de tederheid,
voor de troost en voor de liefde van de mijne.
M’n voeten zijn voor de weg,
die naar hen toegaat.

M’n hart is voor de liefde, voor de warmte.
M’n lichaam is om hen nabij te zijn.
Zonder lichaam ben ik nergens.
Niets is zonder zin!
Al zijn m’n ogen nu toe,
mijn mond is zonder bitterheid.
Mijn handen zijn geen grijpers.
Mijn hart is niet verdord,
want ik weet, er was en is ook liefde.

Toen wij van Rotterdam vertrokken, stond ineens alles stil!

Deze column begin ik met de eerste zin uit het over bekende Rotterdamse lied. Onbegrijpelijk was voor de meeste betrokkenen de eerste reactie op het faillissement van het Basisberaad. Het eerste waar ik aan dacht was, averij. Dat kan haast niet anders als je in Rotterdam bent opgegroeid tussen de havenartiesten die een zeeschip altijd boot noemen. Het Basisberaad heeft op haar koers averij opgelopen in zwaar weer of in een aanvaring in de Financiële zee.

Ik dacht aan het ongeluk met de *Exxon Valdez*. De *Exxon Valdez* was een olietanker die in 1989 een milieuramp veroorzaakte toen hij aan de grond liep bij Bligh Reef. Die schuit ging van koers veranderen om kleine ijsbergen te ontwijken. Het is onbekend of de derde stuurman de instructies te laat gaf, de roerganger de instructies niet of onvoldoende opvolgde, of dat er iets mis was met het stuursysteem of radar van het schip. (bron: Wikipedia) Er gaan zelfs geruchten dat de kapitein dronken in zijn hut lag.

Een zeeschip kan averij oplopen door een zware storm of door een aanvaring op zee. In de haven mag het schip na een averij, de haven niet verlaten. De zeevaartinspectie komt dan aan boord en onderzoekt de staat van het schip en de schade. Deze werkwijze komt bijna overeen met de manier van werken van de curator bij een faillissement.

Dan is er nog een averij, de averij grosse. De Definitie van Averij-grosse. (bron: Ace-Marine)

Averij-grosse is een zeer oud principe waarbij alle betrokken partijen bij een zeereis (schip, lading en vracht) evenredig de verliezen delen die een gevolg zijn van een vrijwillige en succesvolle opoffering. Deze opoffering betreft een gedeelte van het schip en/of de lading om de gehele onderneming te beschermen tegen een dreigend gevaar danwel bijzondere kosten gemaakt ter bescherming van het gezamenlijke belang bij schip & lading.

Wat betreft de dragende waarde van de lading, dient voor het aankondigen van Averij-grosse voldaan te worden aan drie factoren.

- Een noodsituatie waarbij zowel schip, lading als bemanning betrokken zijn; een dreigend en kennelijk “onvermijdbaar” gevaar enkel en alleen te voorkomen door het opzettelijk veroorzaken van schade aan schip en/of lading.
- Door het opzettelijk overboord zetten van (een deel van) de lading ter voorkoming van het verloren gaan van de gehele

lading & het schip, wordt een individuele schade een gemeenschappelijk belang.

- Deze poging (en) ter vermindering van het dreigende gemeenschappelijke gevaar dient uiteindelijk succesvol te zijn.

Een heel verhaal om nog eens aandachtig door te nemen. Verder ga ik er niet op in want er komt nog veel meer bij kijken bij averij grosse. In het bovenstaande zullen de stuurlieden en de matrozen van het Basisberaad wel iets herkennen. Ik had van iemand iets gehoord over het te kort van 2008 en plannen van aanpak om delen van het Basisberaad over boord te zetten. Op een moment was er ook een plan om surseance van betaling aan te vragen. Het bestuur en de directie had gesprekken gevoerd met de grootste subsidiegever de GGD. Kort daarop besloot het bestuur faillissement aan te vragen. De schuld zou alleen maar toenemen met € 120.000 per maand. Het was dreigend en kennelijk onvermijdbaar dus werd er opzettelijk schade veroorzaakt. Het Basisberaad ging op slot en de lading werd overboord gezet. Personeel op straat, cliënten voor een dichte deur. Is de schade opzettelijk veroorzaakt? Was het onvermijdbaar? Was het dreigende gemeenschappelijke gevaar te vermijden en is het nu uiteindelijk succesvol geweest?

Bij averij grosse komt zoals ik al eerder zei een heleboel bij kijken. Er komt een deskundige, een despacheur genaamd, die de boel gaat onderzoeken. Zo'n onderzoek kan wel jaren duren. De bijzondere kosten die zijn gemaakt om het schip in nood veilig op de plaats van bestemming te laten aankomen, worden door alle belanghebbenden gedeeld. Averij grosse is te verzekeren. Een faillissement niet. De curator zal best alles onderzocht hebben. De lading en de bemanning is per opbod verkocht. Het schip is gesloopt in een laag lonen land. De romp en het roer hadden een flinke opdonder gehad in de Financiële zee.

Misschien dat er een reder is die een nieuwe boot wil laten bouwen door participanten. De werf heeft al tekeningen liggen om een sterk en wendbaar schip te bouwen. Waar wachten we op?

Henri Sunant

Het Basisberaad

Een paar weken geleden hoorde ik voor het eerst geruchten dat het met het Basisberaad niet goed gaat. En met 'niet goed gaan' werd dan bedoeld dat het voortbestaan van het Basisberaad in gevaar is. Ach, dat zal wel zo'n vaart niet lopen dacht ik bij mezelf, er zal wel een oplossing komen. Het Basisberaad bestaat immers al zo lang, als ik het goed heb zelfs al 25 jaar.

Het bleek allemaal toch steeds iets serieuzer te zijn, nu deed het gerucht zelfs de ronde dat het salaris van medewerkers niet was gestort. Toch iets ernstiger dan we hadden gedacht. Ik ben donderdag nog op het basisberaad geweest. Er heerste een andere sfeer dan normaal. Van de normale bedrijvigheid was niet echt meer sprake. Ik ging even een praatje maken op de redactie van Denkraam maar ook daar hing een onheilspellende stilte. Het rookhok was verlaten en niet omdat iedereen plots was gestopt met roken.

Twee jaar geleden ben ik voor het eerst in aanraking gekomen met het Basisberaad, dat was via de 'cursus werken met eigen ervaring' die door medewerkers werd georganiseerd. De cursus liet mij op een ontspannen en ongedwongen manier kennismaken met de mogelijkheden die er waren op het gebied van cliëntenparticipatie en ervaring in de GGz. Dit was iets wat ik al veel langer wilde

maar niet kon vinden. Van het een kwam het ander en via deze cursus ben ik bij verschillende projecten bij het Basisberaad betrokken geraakt.

Na de cursus 'werken met eigen ervaring' ben ik daar de cursus 'cliënten trainen hulpverleners' gaan volgen. Ook daar was iedereen ervaringsdeskundig en het prettige daar aan was dat er op een gelijkwaardige basis werd gewerkt. Ik deed mee aan de cursus en kon gelijk trainingen geven aan professionele hulpverleners in de praktijk. Ik werd af en toe behoorlijk in het diepe gegooid en ging wel eens bijna koppie onder. Om dan vervolgens weer boven te komen met een 'ja, ik kan het!' Ik vond het uitermate prettig het verschil te ervaren

van hoe lukt het ons jou als cliënt bezig te houden - naar een- hoe kunnen we gebruik maken van jouw mogelijkheden. En tevens je te laten ervaren wat je ondanks je beperkingen allemaal wél kan.

Elk jaar weer organiseert het Basisberaad de 'Week van de Psychiatrie', met als voornaamste doel het werken aan beeldvorming. Het verbeteren van de relatie van psychiatrie en samenleving, informatieverstrekking, en daardoor versterking van de positie van de cliënt binnen de maatschappij. Dit werd dit jaar gedaan onder andere door middel van het opzetten van verschillende activiteiten zoals een voetbaltoernooi, filmfestival, eindexeest en een symposium op de Hogeschool. Dit kost behoorlijk veel tijd en voorbereiding. Met medewerkers en vrijwilligers zijn we dan ook met de werkgroep maanden van te voren aan de slag geweest dit te organiseren. Buiten deze week om was alleen al dit organiseren een enorme uitdaging en een leerproces voor mijzelf. Ik kreeg de mogelijkheid op een symposium een geschreven stuk voor te dragen. Voor iemand met een sociale fobie een hele uitdaging kan ik je zeggen. Ik heb ontdekt dat ik filmpjes maken en schrijven erg leuk vind en dat ik beslist niet kan voetballen en het ontzettend leuk vind met een groep men-

[ervaring]

sen aan een project te werken. Ik ben gegroeid op het sociale vlak met collega's en medewerkers, dit was mede mogelijk door het gevoel van veiligheid die er heerst.

Het Basisberaad is wat mij betreft een unieke plek. Het zijn ervaringsdeskundigen en zij kunnen als geen ander heel goed kijken naar wat iemand wel kan, je krijgt er de ruimte en verantwoordelijkheid. Ze doen dat vanuit gelijkwaardigheid en ervaringsdeskundigheid. Ik ervaar minder afhankelijkheid en betutteling zoals ik wel op bijvoorbeeld een dagactiviteitencentrum heb ervaren. Het is voor mij ook veiliger en plezierig werken met mensen die begrijpen wat er in mij omgaat, ook als iets even iets minder gaat en vooral het gevoel dat ik serieus wordt genomen. Ik heb de ervaring bij het Basisberaad opgedaan dat ik op niveau kan werken, mijzelf kan ontplooiën en vooral gewaardeerd word voor wat ik wel kan en daardoor meer autonomie en zelfvertrouwen heb ontwikkeld. Ik voelde me daardoor steeds minder de cliënt/patiënt of het 'moeilijke geval' wat velen van ons al zolang geweest zijn, maar steeds meer de mens die eigenlijk best heel wat kan en daar dan nog een enorm plezier, enthousiasme en groei aan kan beleven.

Bijna altijd lijkt het zo te zijn dat de organisatie die alles regelt en beslist ver af staat van de mensen waar het nou eigenlijk omgaat. Dat is voor mij dan ook één van de redenen waarom ik besloot

op te schrijven wat een vrijwilliger zoals ik nu daadwerkelijk heeft aan het Basisberaad. Ik hoop dat meer mensen in de toekomst de mogelijkheid krijgen om net als ik, de cursus 'werken met eigen ervaring' te gaan volgen. Zodat ook zij kunnen ervaren hoe hun wereld daarmee een stukje groter kan worden. Mijn hoop en wens is, om ook volgend jaar via het Basisberaad weer een week

lijkheid blijf houden, mezelf te ontplooiën en te groeien in een omgeving die voor mij veilig genoeg is. Waar ik op waarde word geschat en waar ik me in plaats van cliënt steeds meer mens voel die op een steeds gelijkwaardigere manier kan meedraaien in de maatschappij. Ik hoop dat ikzelf weer een praatje zal kunnen maken bij Denkraam. En ook al ben ik gestopt met roken hoop

[een omgeving die voor mij veilig genoeg is]

van de psychiatrie te organiseren. Dat de hulpverlening ook via de cursus 'cliënten trainen hulpverleners' weer meer inzicht/begrip kunnen krijgen hoe de beleving is vanuit het cliëntenperspectief zodat dit bijdraagt aan betere kwaliteit van zorg. Het is noodzakelijk dat mensen die nergens meer terecht kunnen en geen dak meer boven hun hoofd hebben naar de straatadvocaten kunnen blijven gaan voor hulp en ondersteuning. En dat iedereen het zo vertrouwde magazine Denkraam ook volgend jaar nog kan blijven lezen.

En voor mijzelf wens ik dat ik de moge-

ik dat het rookhok in de pauzes weer als vanouds vol zit. En bovenal doe ik dan een schietgebedje dat ondanks al de problemen van het Basisberaad, de mensen die het Basisberaad hard nodig hebben niet de dupe zullen zijn.

Angelique Meijlink

[interviews]

Het faillissement van het Basisberaad heeft vele mensen geraakt. Niet alleen de cliënten maar ook het personeel heeft hier de gevolgen van onder ogen moeten zien. Een cliënt een medewerker en een ex-medewerker laten in drie interviews elk vanuit hun perspectief zien wat het faillissement voor hen heeft betekend.

Rob is werknemer van het Basisberaad.

Hoe ben je bij het Basisberaad terecht gekomen?

Ik ben in 2001 door de toenmalige directeur van het Basisberaad gevraagd om bij het Basisberaad te komen werken als office manager en in 2002 ben ik aan de slag gegaan. Maar ik kende het Basisberaad al vanaf de oprichting in 1981.

Wat is volgens jou de functie van het Basisberaad voor de cliënten?

Volgens mij is het belangrijkste voor cliënten dat het een organisatie is die op een hele laagdrempelige manier toegang biedt om hun belangen te vertegenwoordigen. En dat we altijd denken vanuit het perspectief van de cliënt en of betrokken om zijn of haar belangen en/of rechten te behartigen.

Hoe ervaar je het werken met cliënten van het Basisberaad?

Vaak heel prettig. Soms ook moeilijk omdat je niet altijd mensen de hulp kunt bieden die ze nodig hebben. Aan de andere kant merk ik ook vaak dat het mensen al helpt door gewoon naar ze te luisteren. Door gewoon respectvol met cliënten om te gaan en ze in de eerste plaats als mens te benaderen, geef je ze vaak al meer dan dat ze hebben gekregen.

Mis jij je ex collega's die na het faillissement niet meer werken bij het Basisberaad?

Ja, maar het heeft niet alleen met het persoonlijk missen van collega's te maken. Maar ook mis ik de projecten waar die collega's werkten. Bijvoorbeeld de projecten schuld hulpverlening, Clip, Apoio en de Crisiskaart. Deze hadden een hele belangrijke functie binnen het Basisberaad. Wat ik heel vervelend vind is dat ik vaak als ik de telefoon aanneem mensen "Nee" moet verkopen als ze om hulp vragen. Maar ik hoop natuurlijk dat deze projecten weer terugkomen.

Is je werk na de overname door Zorgbelang veel veranderd?

Het zijn nu veel meer praktische zaken die geregeld moeten worden, eigenlijk veel meer dan ervoor. Dingen zoals het bestellen van papier en koffie voor de automaat. Ik hoop wel dat het inhoudelijke gedeelte ook weer aan bod gaat komen zodat ik weer een soortgelijke functie zoals mijn oude kan gaan vervullen.

Heb je een goed gevoel bij de nieuwe directie?

Voor zover ik dat kan beoordelen in deze korte tijd wel. Dat is ook iets dat nog moet groeien. Ik heb toch de indruk dat Matthé, de interim manager, wel heel voortvarend te werk gaat. Maar ook hij moet er in groeien. Wat het werk betreft vind ik dat het veel strakker is georganiseerd. Ook omdat we nu natuurlijk onderdeel zijn van een veel grotere organisatie. Dat is denk ik wel goed, omdat in het verleden er ook wel mensen hebben 'lopen zwemmen'.

Is er verder nog iets dat je kwijt wilt?

Wat ik heel belangrijk vond aan het Basisberaad is dat het echt een heel laagdrempelige organisatie was. Waar cliënten voor van alles en nog wat binnen konden lopen. Terwijl het Basisberaad altijd pal achter de cliënt bleef staan. Ik hoop dat dit behouden blijft.

J.V. is cliënt van het Basisberaad die ook veel werk verricht vanuit het Basisberaad voor mensen met onder andere financiële problemen.

Hoe ben je terecht gekomen bij het Basisberaad?

Via de gemeente Rotterdam en de GGD. Ik zocht namelijk een plek waar ik kon bellen/faxen/mailen, ik hielp mensen met problemen met dossiers (financiën) bij een bedrijf dat failliet was gegaan. Dat kon ik voortzetten bij het Basisberaad.

Je maakt dus gebruik van GGzplaza. Is dit de enige dienst van het Basisberaad waar je gebruik van maakt?

Nee, zeker niet. Voor het werk dat ik doe is het heel waardevol dat er een locatie is waar zoveel kennis uit verschillende onderdelen van het Basisberaad voorhanden is. Zo kunnen we mijn expertise en de expertise die hier is aan elkaar koppelen voor een goed eindresultaat.

Waren er nog andere locaties of instellingen waar je terecht kon voor je werk toen het Basisberaad gesloten was?

Dat was heel moeilijk. Ik heb meerdere partijen benaderd. Bij de een kon ik bellen en bij de ander mailen en printen. Ik moest vaak twee of zelfs drie locaties gebruiken om te doen wat ik hier (Basisberaad) in een keer af kon maken. Dit kostte dus veel tijd en ik heb het hier ook moeilijk mee gehad. Ik had het gevoel met mijn rug tegen de muur te worden gezet. En ik miste natuurlijk de contacten die ik hier heb en die ik gebruik voor mijn werk. Maar gelukkig is het meeste hier weer terug. Alleen wel heel jammer voor APOIO, CLIP en nog een paar onderdelen. Dat die hier nog niet zijn teruggekeerd. Het concept Basisberaad is heel waardevol. Maar hopelijk komt alles weer terug.

Vind je dat er veel is veranderd bij het Basisberaad?

Het is nu veel rustiger hier. Dit komt vooral omdat de cliënten van APOIO en CLIP niet meer komen. Of als ze komen staan ze voor een gesloten deur. Voor deze cliënten die vaak zoekende zijn in deze complexe samenleving valt deze hulp weg. En ik vraag me af of deze mensen ergens anders geholpen kunnen worden of dat ze aan hun lot zijn overgelaten.

Zijn sociale contacten op het Basisberaad voor jou belangrijk?

Ja, heel erg belangrijk. Toen ik hier voor het eerst kwam had ik erg veel moeite om mijn problemen te uiten. Maar alle mensen die hier zitten hebben ook allemaal hun problemen gehad of hebben

nog steeds problemen, en die kijken toch anders naar jouw probleem als een bedrijf waar ze nauwelijks iets hebben meegemaakt. En dat vind ik altijd heel leuk.

Voor Dilva was het niet helemaal zeker of zij haar baan kon behouden. We spraken haar hierover en zij was heel openhartig en blij dat ze kon vertellen hoe zij de overname heeft ervaren.

Wat was je functie bij het Basisberaad?

Ik ben sinds 2006 Crisiskaart consulente geweest bij het Basisberaad. Dit houdt in dat ik een crisisplan met de cliënt opstel voordat hij of zij in een crisis komt te zitten en zelf niet meer in staat is om correct te handelen. Dit kaartje is handig mee te nemen. Er staat op wat te doen, wie te bellen, welke medicijnen de persoon gebruikt enzovoort. Vaak is de cliënt zelf niet meer in staat om al deze gegevens correct door te geven aan een hulpverlener.

Wanneer kwam je erachter dat het Basisberaad failliet ging?

Toen in april mijn salaris niet volledig gestort werd, wist ik dat er iets niet goed zat. In mei werd echt duidelijk dat het niet goed ging en dat er geen financiële middelen meer waren om door te gaan met de Crisiskaart. Er zijn mij ook geen alternatieven aangeboden dat een andere instelling of instantie het over kon nemen. Er zijn momenteel veel instellingen die in een financiële crisis verkeren. Het was einde verhaal.

Wat waren de persoonlijke gevolgen voor je toen jij je baan kwijt was?

Ik kon mijn rekeningen niet meer betalen en dit gaf flink wat stress, ik heb moeten rond bellen om uitstel te vragen. Mijn salaris zou wel gestort worden alleen wist ik niet wanneer. Ik heb ook een uitkering moeten aanvragen. Emotioneel gezien was ik er ook behoorlijk kapot van, ik heb veel gehuild en me heel rot gevoeld. Niet zo zeer om mezelf maar voor de cliënten waar moeten zij nu heen met hun problemen. Een Crisiskaart is echt noodzakelijk. Ik had een stuk of 90 cliënten die ik "nee" moest verkopen. Dit vond ik heel erg moeilijk.

Hoe heb je het aan je cliënten gemeld dat het Basisberaad failliet was en hoe reageerden zij hierop?

Ik wist het dus al een poosje maar er is mij geadviseerd door de directie dat ik het de cliënten nog niet mocht zeggen. Ik moest de schijn ophouden en mocht geen nieuwe afspraken meer maken. Zoals ik al zei moest ik heel veel mensen "nee" verkopen en dat deed me echt veel verdriet. Je wilt ze zo graag helpen maar het kon gewoon niet meer.

Wat zijn je toekomst plannen heb je naar andere banen gesolliciteerd?

Diep in mijn hart blijf ik natuurlijk wel hopen dat het goed komt natuurlijk! Ik ben ook wel bezig om de Crisiskaart financieel weer op de rit te krijgen en er zit een kans in dat het ook gaat lukken. De directie heeft mij ook gezegd dat ik verder moet solliciteren maar wel standby moet blijven. Dit heb ik ook wel

gedaan, maar ik heb niet echt actief gesolliciteerd.

Hoe voelde jij je toen je hoorde dat andere projecten wel overgenomen werden en dat die collega's hun baan wel konden behouden?

Het was heel dubbel voor mij, maar ik was ook wel blij dat niet alle projecten verloren zouden gaan en dat de cliënten er gebruik van konden blijven maken. Het zou echt zonde zijn geweest als alle onderdelen van het Basisberaad verloren zouden zijn gegaan. Er zijn niet veel instellingen waar de cliënten anders heen konden gaan voor hulp.

Afsluiting interviews

Wij willen jullie allen bedanken voor jullie openhartige gesprekken en succes wensen met de verdere toekomst. We hopen dat de lezers nu een beetje inzicht hebben over hoe de medewerkers en cliënten het faillissement en de overname van het Basisberaad ervaren hebben.

Niek Huijgen en Rabia de Graav

Voorbij

Als op een dag de aarde op de zon knalt
en de wereld uit elkaar valt.

Als voor de laatste keer de maan
en sterren aan de hemel staan.

Als op een dag de laatste vogel zal vliegen
en de laatste leugenaar voor de laatste keer zal liegen.

Als op een dag de laatste berg zal wijken
en het laatste huis zal bezwijken.

Als op een dag het laatste water in de laatste beek
opdroogt op de laatste dag van de laatste week.

Als op een dag de laatste dieren
eten van het laatste gras.

Dan zal mijn hart niet meer slaan
en zal mijn leven vergaan.

Ik beleef deze dag in mijn dromen
wetend dat deze dag gauw zal komen.

Tiny van Eunen

[gedicht[en]

De zoekende weg

onbekende gedachten overheersen wat is gezegd
een gesprek lijkt een gevecht

beelden zijn verschillend
angst is een sterk gevoel
discussie wordt het middel
voor zekerheid als doel

voor schijnbaar onnodig lijden
is onbegrip permanent
niet alles is verloren
liefde wordt nooit ontkend

Anoniem

[een persoonlijk verhaal]

Kroniek van een faillissement

Laat ik eens niet beginnen bij het begin...

Maandag 10 augustus

Vandaag is het gebouw van voorheen het Basisberaad weer open voor medewerkers en vrijwilligers. Zal ik er heen gaan? Ik weet niet wat ik zal aantreffen en ik merk dat ik gespannen ben. Een uur gaat voorbij, nog een uur verstrijkt... nog even en dan is het niet meer nodig. Het is bewolkt maar het blijft droog. Ik hak de knoop door en al fietsend raak ik meer op mijn gemak. We zullen wel zien. Als ik mijn fiets parkeer zie ik Berletta en Hanneke lopen en ik ga met ze mee naar binnen. Teus, José, Bas en Joyce begroeten me, en nog voordat ik een kop koffie heb kunnen pakken neemt Teus me mee om kennis te maken met Matthé, onze nieuwe chef. Dat is in elk geval aangenaam binnenkomen. In het uurtje dat ik nog heb voor de tent weer sluit, kan ik weer proberen te wennen aan de

ruimte en de mensen. Het is allemaal nog ongewoon na twee maanden afwezigheid. Teus vraagt meteen hoe het staat met mijn artikel, maar dat moet maar even wachten, eerst maar eens bijpraten.

Dinsdag 11 augustus

Ik heb moeite met het weer oppikken van het ritme, maar ik ben een uurtje vroeger dan gisteren (we gaan vooruit, zullen we maar denken). Verder dan het bekijken van mijn e-mail kom ik vandaag niet. Bij de balie bespreken Hanneke, Berletta en Astrid de gebeurtenissen van de afgelopen maanden. Martin van Blaricum komt ook even langs en bespreekt wat met Bas in het rookhok. Er zijn wat opstartproblemen. Zo is er geen licht in de toiletten, en is het koffiezetapparaat twee maanden niet gebruikt, en dus ook niet schoongemaakt. Astrid is op de fiets vandaag en omdat we allebei in Krimpen wonen, fietsen we samen naar huis.

Woensdag 12 augustus

Als ik zit te brunchen begint het te rege-

nen. En niet zo'n klein beetje: met bakken komt het er uit, en steeds als ik kijk lijkt het harder te regenen. Wachten maar, tot het over is, en dat duurt even. Pas om kwart over drie is het droog, op een enkele druppel na, en kan ik weg. Dat dagje achter de computer dat ik voor ogen had gaat dus mooi niet door. Ik beantwoord de e-mailtjes die ik gisteren gelezen had, en Teus vraagt weer naar de voortgang van mijn artikel. Nog even niet dus.

Terug in de tijd...

Mei

Het zal zo'n beetje begin mei zijn geweest dat het mij voor het eerst opviel. Daarvoor was ik druk bezig met de week van de psychiatrie en de ver slaggeving ervan voor Denkraam, maar nu viel me ineens de vreemde spanning op die er heerste, en de sombere toon van de gesprekken in het rookhok. En verbeeldde ik het me, of was het inderdaad stiller dan gebruikelijk? Het zat me niet lekker. Terugdenkend besef ik dat de stemming al vanaf januari beneden peil was, maar dat was me niet opgevallen omdat het samenviel met mijn eigen winterblues.

Dinsdag 12 mei

Plenaire Vergadering. Er worden vragen gesteld aan Jaap over de gang van zaken, mede naar aanleiding van een artikel op de website van Psy over de problemen ('Basisberaad Rijnmond in zwaar weer'). Hij zegt dat er problemen zijn, maar dat er zicht is op een oplossing. Na afloop, bij de nazit in het rookhok, wordt een fles Ierse whisky opengetrokken. Een goed teken?

Mei, vervolg

De geruststellende woorden van Jaap zijn in tegenspraak met de sfeer, die met de dag verslechtert. De spanning is voelbaar, ja bijna zichtbaar, en ik merk dat ik daardoor enerzijds met tegenzin naar het Basisberaad ga en er anderzijds niet weg wil blijven. Hier is iets belangrijks gaande en ik wil zo dicht mogelijk bij het vuur zitten als draaglijk is. Ik ben de enige niet, er zijn meer mensen die vaker dan voorheen aanwezig zijn. Er hangt iets in de lucht. Met de spanning komen ook alle onderlinge conflicten bloot te liggen, en er worden over en weer din-

gen gezegd die ik hier niet ga neerzetten. Na verloop van tijd wordt me duidelijk waar de breuklijnen liggen, tussen de directie (Jaap en Marja) en het merendeel van het personeel. Ik voel me er ongemakkelijk bij, want ik hoor bij geen van beide. Waar ligt de waarheid, en wie heeft er schuld aan wat? Ik weet er te weinig van om te kunnen oordelen, en wat de schuldvraag betreft: het Griekse – tragedie model, waarbij iedereen vanuit zijn standpunt het beste doet, en de zaak toch (of juist daardoor) in de soep loopt, lijkt me het beste uitgangspunt voor nu. Op een middag deelt Jaap me in het rokershok geschokt mee, dat het personeel het vertrouwen in hem heeft opgezegd. Ik weet niet hoe te reageren. Het komt onverwacht maar toch ook weer niet. Later hoor ik van hem dat het bestuur achter hem blijft staan. Hoe dit ook gaat aflopen, er is iets definitief kapot. Teus is al een maand ziek, en wordt node gemist.

Dinsdag 26 mei

Op onze cliëntenraadsvergadering (Bavo

Europoort) wordt Fred, die ook net een paar maanden bestuurslid van het Basisberaad is, bevestigd over de gang van zaken, maar hij mag uit hoofde van zijn functie niets zeggen. We zien hem weinig nu het bestuur bijna dagelijks vergadert. Na afloop deelt hij mij in vertrouwen mee dat er surseance van betaling is aangevraagd, en dat ze vanavond weer vergaderen.

Vrijdag 29 mei

Rond het middaguur roept Jaap alle op dat moment aanwezigen bij zich op het kantoor en deelt mee dat het faillissement is aangevraagd. Binnen een uur zal het persbericht de deur uitgaan. Martin Luycx complimenteert Jaap met de correcte gang van zaken. Eerst voel ik opluchting. Er is een beslissing genomen, en de spanning van de voorbije weken valt weg, als na de eerste donderslag na een benauwde zomerdag. Dan komt het besef dat er nu definitief een hoofdstuk is afgesloten. En dat het tijd is om misschien definitief afscheid te nemen van deze plek en de mensen. De verwachting is dat het faillissement dinsdag door de rechter zal worden uitgesproken en dat het gebouw vanaf woensdag gesloten zal zijn. Ik heb nog een paar dagen om mijn werkzaamheden af te ronden en mijn computerbestanden en e-mails uit te printen en op te slaan. Met gemengde gevoelens ga ik het pinksterweekend in.

Dinsdag 2 juni

Om half elf parkeer ik mijn fiets, om binnen te komen in een pandemonium. Alle computers zijn afgesloten en niemand kan bij zijn bestanden. De verantwoordiging en de woede zijn groot. Medewerkers kunnen hun cliënten niet bereiken om ze op de hoogte te stellen van het faillissement. Voor een fatsoenlijke beëindiging van de werkzaamheden is nu geen gelegenheid. Het zou gaan om een veiligheidsmaatregel, maar dat wordt alom betwijfeld. Het wederzijdse wantrouwen (tussen personeel en directie) is daarvoor te groot. Om toch wat te doen te hebben sloop ik de fotowand van Denkraam, alle printjes van de

mijn eerste blog

8 jun, 16:48

Raar moment eigenlijk om mijn eerste blog te schrijven. Dit is misschien de laatste dag dat ik hier op de redactie van denkraam kan zijn. Na morgen beslist de curator daarover. Ik zit volgens mij midden in een soort van rouwproces, Basisberaad en Denkraam, het is toch al negen en zeven jaar deel van mijn leven, en dat valt nu zomaar weg. Ik switch de laatste dagen van apathisch naar hyperactief (dat Michiel hier tegenover me zit en zijn gebruikelijke flauwe opmerkingen maakt, is weer wel goed voor de stemming, maar slecht voor de samenhang in dit stukje). Op de fiets stamp ik iets harder op de pedalen dan gebruikelijk, en de jukebox van mijn onderbewuste maakt overuren: 'no surprises' (Radio-head) 'waiting for the end of the world' (Elvis Costello) 'i just don't know what to do with myself' (Tommy Hunt), enzovoorts. Rare dagen, zo tussen het besluit tot aanvraag van faillissement de vrijdag voor Pinksteren en de uitspraak morgen ('sitting in limbo', Jimmy Cliff). En dan vooral dinsdag... Eerst de totale chaos als niemand zijn computers in kan (een veiligheidsmaatregel, horen we later.., zou het?) en dan een bewogen plenaire, die nog beschaafd verliep als je wist wat eraan vooraf gegaan is. Daarna de kroeg in om de emoties te verwerken, niet dat er iets te vieren viel, maar ik had geen zin om al alleen naar huis te gaan, sowieso geen zin om alleen te zijn. Weinig gedronken dit keer, voor een kater was deze keer geen alcohol nodig. De tent gaat nu dicht, dus hier sluit ik af voor vandaag.

Ernest Smit

Om jou gaat het

jij
appel, die ver van de boom valt
jij
muis die danst als de kat van huis is
jij
die over een nacht ijs gaat
om jou gaat het

jij
die een goed begin maakt aan
het werk dat nog niet half afkomt
jij
eenzame zwaluw die plotseling alle zomers maakt
jij
kat die gloeiende hete brij eet
en jij
ezel die zich honderd keer aan dezelfde steen stoot
om jou gaat het

om jou
verre vriend die meer betekent dan een goeie buur
om jou
schoenmaker die niet bij je leest blijft

om jou
die liever een vogel in de lucht hebt dan tien
in je hand

om jou
die weet
dat de waarheid de leugen niet achterhaalt
dat de tijd niet alle wonden heelt
dat zelfs de liefde de dood niet overwint
om jou
ontdekkingsreiziger van alledag
om jou gaat het

Liselore Gerritsen

Oproep

Denkraam gaat door, en ook Dichters Dichtbij wordt weer wakker gekust, want de muze laat zich niet weerhouden door faillissement en tegenslag.

De werkgroep Dichters Dichtbij zoekt nog een paar mensen die de werkgroep willen en kunnen versterken. Geïnteresseerden gelieve contact op te nemen met een der leden van de werkgroep Dichters Dichtbij, te weten Jan W. Bijl, Ernest Smit, of Jan B. Burger, initiator.

Per e-mail dichtersdichtbij@denkraam.info of bel op vrijdag tussen 13 en 15 uur (010 - 7502123 / 010 - 4665962), of bel de stempost (06 - 0000 [nog in te vullen]), we nemen dan snel contact met je op.

Maar natuurlijk is de liefde voor gedichten de kern. Dus stuur vooral je dichtsels op naar Dichters Dichtbij, want...

slapende redactie, en die van mijzelf met steevast een pilsje of een glas wijn in m'n linkerhand, en neem ze mee, als souvenirs van een voorgoed voorbijje tijd. In een overvolle vergaderzaal, met al het personeel aanwezig, en enkele vrijwilligers, wordt een laatste personeelsvergadering gehouden.

Met Bas en Martin van Blaricum ga ik bij Munzur eten, misschien voor het laatst, op eigen kosten deze keer, en dan naar de Plenaire.

4 t/m 8 juni

Het faillissement is nog een weekje weg omdat de agenda van de rechtbank vol zat, dus nog een week om afscheid te nemen. Het voelt als een begrafenis. Ondertussen heb ik ook nog werk te doen voor de cliëntenraad en moet ik hoognodig opruimen in mijn huis, maar ik heb mijn hersens niet bij het eerste, en van het tweede komt al helemaal niets. Op 8 juni is onze laatste Denkraam vergadering, nu ja, meer een laatste samenzijn. Iedereen neemt zijn persoonlijke eigendommen mee. Ik heb me de afgelopen maand Hyves een beetje eigen gemaakt, dankzij Angelique, die me overgehaald heeft en me geholpen heeft een account aan te maken, en schrijf, om een beetje rustig te blijven mijn eerste blog (zie kader).

10 en 11 juni

Ruzie bij de cliëntenraadsvergadering. Als het tegen zit, zit ook alles tegen. Ik heb er ineens geen zin meer in, geen zin om mijn bed uit te komen. Wat doe ik hier? Zal ik maar met alles stoppen? Iets heel anders gaan doen? Emigreren, vuurtorenwachter worden op Nova Zembla, of admiraal van de Hongaarse vloot, of kluisenaar..., net op dat moment dat ik het helemaal niet meer zie zitten, gaat de telefoon. Het is Bas. Morgen vergadering van Denkraam, bij Joyce thuis. Het effect op mijn stemming is spectaculair: ik heb er meteen weer zin in. Materiaal genoeg voor een faillissementsnummer ten slotte!

Vrijdag 12 juni

Vergadering bij Joyce. Iedereen die Bas heeft kunnen bereiken is aanwezig! Verheugend! Aan ons zal het niet liggen, en als er onverhoopt geen doorstart komt, is het toch goed om bezig te blijven, contact met elkaar te houden en zo de moed er in te houden. Na afloop blijf ik nog even om op haar computer mijn e-mail te bekijken.

De volgende week heb ik wat afleiding in de vorm van Poetry International. Sinds Jan Burger vier jaar geleden een paar vrijkaartjes namens Denkraam heeft geregeld, heeft dat een vaste plek in mijn

agenda, zeker nu de bezoekers sinds vorig jaar naar eigen inzicht (en financiële mogelijkheden) mogen betalen voor de genoten poëzie. Vier namiddagen en avonden trakteer ik mezelf op gedichten uit alle delen van de wereld, en ik koop de nodige dichtbundels. Slecht voor mijn financiën, goed voor mijn humeur.

Woensdag 17 juni

Vandaag een eerste bijeenkomst bij stichting Corridor. Martin Luycx heeft contact gezocht met Ger Luthart, directeur van Corridor, en we kunnen er terecht om te vergaderen, wellicht als voorschot op een doorstart, want Corridor heeft een bod gedaan bij de curator voor Denkraam en GGzplaza. In een goede sfeer maken we kennis met elkaar, en er worden vooral praktische afspraken gemaakt. Zo zullen de cursisten van GGzplaza worden uitgenodigd voor een voorlichtingsbijeenkomst.

Vrijdag 26 juni

Het duurt even voor er open wordt gedaan, door een slaperige Anna, en het duurt nog even voor Joyce (haar moeder) ook wakker is. Logisch, want ze zijn vanmorgen vroeg pas uit Antwerpen thuis gekomen. De vergadering is bij Bas, en dat is per e-mail doorgegeven, maar ja, ik heb geen internet. Ik heb het telefoonnummer van Bas wel, maar dat ligt thuis, en Joyce heeft het ook niet bij de hand. Terug naar huis fietsen maar, om vervolgens Bas op te bellen of het nog zin heeft dat ik langs kom. Dat heeft het, en ik fiets weer naar de stad, me onderweg bedenkend dat ik dit toch handiger had kunnen aanpakken. De vergadering is al afgelopen, maar het wordt toch nog gezellig op deze drukkend warme zomerdag, zeker als later op de dag Marrig nog langs komt om de uitnodigingen voor de bijeenkomst in de Tamboer te versturen.

Dinsdag 30 juni

De redactievergadering, thuis bij Bas, deze morgen, is vooral voorbereiding op de vergadering van vrijdag. Teus is weer bijna beter en er is weer contact met hem, maar we modderen al ruim twee

maanden door zonder hem. Gaan we met of zonder hem verder? We komen er niet uit.

Vrijdag 3 juli

Bijeenkomst bij Corridor, met de Kaapverdische cursisten van GGzplaza en de mensen van 'de Uitdaging'. In een goede sfeer maken we kennis met elkaar. Joyce vertaalt in het Spaans als dat nodig is en legt de situatie uit: 'het Basisberaad is failliet, weten jullie wat dat is?' 'Bankroet' klinkt het resoluut. Ze spreken vaak gebrekkig Nederlands, en misschien zijn ze gek, maar dom zijn ze niet. De komende weken kunnen ze op maandag bij Corridor cursussen van GGzplaza volgen. 'de Uitdaging' is het vrijwilligersproject van Corridor, en dat zijn dus misschien onze toekomstige collega's. Teus is voor het eerst sinds lange tijd weer aanwezig, en onder leiding van Ger voeren we het hoognodige gesprek om alle ergernissen, frustraties en zorgen van de afgelopen periode te bespreken, voordat we weer met elkaar verder kunnen

Maandag 6 juli

Vanmiddag is er onder de naam 'de toekomst' een bijeenkomst in wijkgebouw 'de Tamboer', georganiseerd door een aantal personeelsleden. Marrig is gespreksleider, en de bedoeling is, naast uitleg van de situatie zoals die nu is, om te kijken welke mogelijkheden er liggen voor een toekomstige voortzetting van de activiteiten. De opkomst is hoog, zeker gezien de korte voorbereidingstijd.

Angelique verzorgt de inleiding met een mooi verhaal over wat het Basisberaad voor haar betekend heeft (elders in deze Denkraam te lezen). Jammer, maar begrijpelijk, is wel, dat het te veel gaat over wat er is misgegaan, dan over de toekomst.

Dinsdag 7 juli

Ik heb met mijn reistijd rekening gehouden met de zomerse hoosbuien die vandaag voortdurend vallen, maar het zit mee, dus ik kom te vroeg en droog aan bij het gebouw van Mee. Er staat een vrachtwagen voor de deur. 'Hulsmans calamiteiten' lees ik. Een voorteken? De organisatoren van deze Plenaire, Stef van Veen en Cor van Houselt arriveren, en ik laat me strikken om een deel van de notulen te maken ('another fine mess i've gotten myself into'), een onmogelijke taak, want ook vandaag is weer een drukbezochte bijeenkomst vol emoties. Maar zonder veel resultaat. De curator is uitgenodigd, maar heeft afgezegd, en er is nog geen besluit gevallen. Jaap is wel aanwezig, en geeft zijn versie van wat er gebeurd is. Het ontbreken van informatie (de mensen die meer wisten wilden niets zeggen, of mochten op last van de curator niets zeggen) heeft de afgelopen tijd geleid tot het rondzingen van geruchten en samenzweringstheorieën. Jaap ontzenuwt er enkele, maar verder komt er weinig licht in de duisternis, ook vandaag niet. Na afloop met een aantal medewerkers nog wat gaan drinken, eerst bij 'Melief-Bender', daarna, door-

weekt (net als de kroeg sluit, barst er een zwaar onweer los) bij 'de Witte Aap', net uitgeroepen tot de beste kroeg ter wereld, dus daar moesten we even de sfeer proeven (en het bier).

Woensdag 8 juli

Ik fiets het restant van mijn kater weg, naar Schiedam. Op het kantoor van Cor van Houselt krijg ik van een vriendelijke medewerker (die ik nu voor het eerst zie) een laptop ter beschikking om mijn deel van de notulen uit te werken in ook voor anderen leesbare tekst. Probleem hierbij is, dat ik gisteren zo snel moest schrijven, dat ik mijn eigen handschrift hier en daar niet meer kan ontcijferen. Ik ben dan ook tot half zes bezig.

Vrijdag 10 juli

Redactievergadering. In afwachting van het besluit van de curator, dat vanmiddag valt, nemen we de praktische zaken door. Er moet contact gelegd worden met drukker Argus, waar nog een onbetaalde rekening ligt, en met het Platform cliëntenraden, waaruit Denkraam 7 jaar geleden ontstaan is. Om half een komt Ger Luthart binnen met het nieuws: de curator heeft besloten dat alle projecten van het voormalige Basisberaad naar Zorgbelang gaan. Tot het zo ver is, blijven we welkom bij Corridor.

De volgende week ben ik depressief. Ik ben aanwezig bij de laatste vergaderingen van de cliëntenraad voor het zomerreces, maar meer ook niet. Het lukt me niet om mijn gedachten er bij te houden. Zelfs de Tour de France, die me in andere jaren wel weet te boeien, is dit jaar saai-er dan ooit. Gelukkig klaart mijn stemming na een week weer op.

Dinsdag 28 juli

Plenaire Vergadering. De eerste onder de vlag van Zorgbelang Zuid-Holland. Het is bizar om voor het eerst sinds 8 juni de ruimte van het Basisberaad weer te betreden, en te zien dat er niets veranderd is. Alles staat er nog zoals je het hebt achtergelaten, alsof je de tussenliggende tijd maar gedroomd hebt. De opkomst is groot. Alle vaste bezoekers en

bijna alle medewerkers, zij die wel en zij die geen nieuw arbeidscontract hebben, zijn er. De directeur, Robert Boersma, is vandaag voorzitter. Deze vergadering is vooral een wederzijdse kennismaking, maar alles in een ontspannen en open sfeer.

Vrijdag 31 juli

Vandaag vergaderen we voor het laatst bij Corridor. Toch jammer, want we waren net gewend geraakt aan de mooie ruimte. Omdat de Zomerhofstraat op 10 augustus weer open gaat, besluiten we tot een kort reces.

Dinsdag 4 augustus

Ik help mijn vader in de tuin bij het snoeien van de heg. Het is een coniferen haag die ouder is dan de tuin, dat wil zeggen: hij is meeverhuisd uit onze vorige woning, en dus van voor 1970. Hij is ruim een meter breed, en valt bijna niet te snoeien, want alleen de buitenste tien centimeter heeft groen blad, de rest is dor hout. Doet me ineens denken aan het basisberaad.

Vrijdag 14 augustus

Het is vreemd om weer op mijn vaste stekje te zitten achter de computer bij Ggzplaza. We hebben net de eerste vergadering van Denkraam op onze vaste locatie gehad, met een bijna voltallige ploeg, en nu ook het rookhok in de pauze weer als vanouds vol zit, is het bijna weer als toen. Bijna. Eigenlijk zou ik hard moeten werken aan mijn stukje (althans, dat vindt Teus), maar het is te druk en gezellig, met medewerkers die wel een contract hebben, met vrijwilligers en met oud - medewerkers die even niks beters te doen hebben. Het is te leuk om ze allemaal weer te zien.

Vrijdag 25 september

We zijn nu ruim een maand verder. Vandaag is de deadline voor dit nummer, en dus moet ik dit verhaal beëindigen. Alles is weer opgestart, hoewel... Deze week geen internet, en ook even geen telefoon, alles nog als gevolg van de doorstart.

Ernest Smit

Het faillissement door de ogen van een redactielid

Het Basisberaad is failliet. Wat ooit een sterke organisatie leek of was, is niet meer; tenminste niet onder die noemer. Het Basisberaad is dood, lang leve het Basisberaad! Een hele nare toestand om me maar voorzichtig uit te drukken. Zelf ben ik bij het Basisberaad gekomen nadat ik een cursus had gevolgd als doelgroepambassadeur voor ex-verslaafden en daklozen om de beeldvorming over deze mensen een nieuw gezicht aan te meten. Je krijgt een mooi certificaat en je kijkt vooruit. De ervaringsdeskundigheid is in opkomst!

Nadat ik een half jaar aanwezig was accepteerde ik niet het aan mij aangeboden baantje als doelgroepambassadeur. Dit omdat mijn schuldsanering nog niet rond was. Ik wilde als vrijwilliger bij Denkraam gaan werken, dit in overleg met de hoofdredacteur en de OK Bank. (Onbenutte Kwaliteiten). Zo krijg je toch een integratietraject en kan je nuttig zijn op diverse gebieden. Contact met de mensen, leren schrijven en redigeren. Soms een cursus en diverse locaties bezoeken om ervaring op te doen en dáár stukjes over te schrijven. De weg gaat omhoog..en toen de ontzuivering. Eerst de geruchten over dat sommige contracten niet werden verlengd. Daarna het bericht dat alles naar de curator gaat. Het kan je nekken. Het kan mensen nekken! Waar moet

men nu heen? Waar moeten de mensen naartoe met hun problemen, hun verhaal. Of gewoon die mensen die hun bakkie kwamen doen omdat ze zich nergens anders gezien voelen! Mooi klote! Jammer. Je krijgt zin om boos te blijven, maar dat heeft geen zin natuurlijk. We moeten door met zijn allen, tenminste, degene die er overgebleven zijn. Mensen, mensen. Boos was iedereen Hoe is het mogelijk? Hoe kon dit? Wanbeleid dus, helaas. Iedereen weet dat men alles met goede bedoelingen deed. Basisberaad als basis. Denkraam schrijft erover, GGzplaza gaf diverse cursussen. Waar moeten de cliënten en wij naartoe? Onze redactie is sterk. Onze basis is goed. Wij besloten om via andere wegen bij elkaar te blijven en dat is gelukt, vooral door mensen die een hart hebben voor de zaak. We waren dood en leven weer, kan het leven niet bijzonder zijn? Overal is van te leren en waar je niet dood aan gaat, zal je sterken.

De doorstart met Zorgbelang is een gegeven, gelukkig maar dat iets behouden is van dit alles. De projecten met subsidies staan weer. Van de ongeveer dertig mensen zijn er zo'n vijftien over. Ik wens een ieder die nog geen plekje of werk heeft het allerbeste! Met een lach en een traan, al was het meeste om te janken!

Peter Hersmus.

Failiet door het krediet?

Mijn naam is René Kragten en ik werk sinds maart 2003 als kwaliteitsmedewerker bij het Basisberaad Rijnmond en nu voor het Basisberaad (afdeling van Zorgbelang ZH). Het volgende stukje tekst is een persoonlijk verslag van het faillissement van het Basisberaad Rijnmond.

Werknemers van het Basisberaad zijn jaren geleden bij elkaar gekomen in het zogenaamde 'Haagsche Bluf overleg'. Dit waren bijeenkomsten in eetcafé Haagsche Bluf in Rotterdam, waar medewerkers bijeenkwamen om de gang van zaken binnen het Basisberaad op kritische wijze onderling te bespreken. Er was grote ongerustheid over de toekomst van het Basisberaad en de manier waarop het management met het personeel omging. Uiteindelijk is in dit overleg besloten om de PVT op te richten om op die manier meer invloed te krijgen op de gang van zaken binnen het Basisberaad. De PVT heeft jarenlang geprobeerd meer inzicht te krijgen in belangrijke zaken zoals de financiën van het Basisberaad en de beslissingen die genomen werden door het bestuur en het management van het Basisberaad. Uiteindelijk zijn we als personeel van het Basisberaad altijd een beetje 'dom' gehouden.

Op het Basisberaad was er elke maand

een vergadering (bureau-overleg) voor medewerkers en de directie. Kort fragment uit het verslag bureau overleg van het Basisberaad Rijnmond 10 april 2007:

Door inzet van o.a. bestuur, directie is het tekort nu gedaald tot ongeveer €70.000,- Dit is nog steeds een tekort, maar het is iets beter te behappen. In de laatste bestuursvergadering is over het tekort gesproken. Besloten is om te kijken naar de balans en inzet van werknemers, en hier op te korten. Het bestuur is eindverantwoordelijk en persoonlijk aansprakelijk, en moet daarom maatregelen nemen.

Tijdens deze vergadering gaat het onder meer over de (gedeeltelijke) ontslagaanzeggingen. Een aantal mensen krijgt bericht dat er niet meer genoeg geld is om ze (helemaal) in dienst te houden. Het bestuur legt de verantwoordelijkheid van deze beslissingen bij de directie van het Basisberaad, zoals blijkt uit het verslag:

Aan welke maatregelen moet er worden gedacht om het tekort te dichten? Bert Euser (voorzitter van het bestuur) meldt dat het gaat om een personele kwestie, en dat personeelszaken zijn gedelegeerd aan de directie.

Het Basisberaad heeft een bestuur en bestuursleden worden door het personeel gevraagd om in te grijpen en in ieder geval het personeel meer zicht te geven op de financiële wandel en handel van het Basisberaad. Het bestuur heeft echter alle vertrouwen in het management van het Basisberaad en steunt de beslissingen die zijn genomen. Ondertussen rijzen er veel vragen bij het personeel:

Kan er niet bezuinigd worden op de directie? Waarom hebben wij als kleine organisatie twee directeuren (adjunct directeur en een directeur) in plaats van één directeur? Waarom krijgt de ene medewerker wél een ontslagaanzegging en de andere niet? Welke subsidies komen er eigenlijk binnen en hoe worden deze besteed? Hoe kan het dat CLIP (informatiecentrum van het Basisberaad) werkt met betaalde krachten, terwijl er geen geld meer binnenkomt voor dit project? Wat gebeurt er met al het geld dat binnenkomt voor de Straatadvocaten en het Verslavingspanel?

Veel vragen waar we eigenlijk nooit een duidelijk antwoord op hebben gekregen. In oktober 2005 is de personeelsvertegenwoordiging (PVT) van het Basisberaad in het leven geroepen. Reden hiervoor was ernstige ongerustheid van een groot deel van het personeel over de gang van zaken binnen het Basisberaad. Onrust over de financiën maar ook onrust over hoe het management omging met het personeel en belangrijke beslissingen nam over projecten en activiteiten van het Basisberaad, zonder dat het personeel hiervan op de hoogte was.

Onze vorige adjunct directeur Renée Smulders is opgestapt en directeur geworden van VOICE. Ze stond nog wel op de loonlijst van het Basisberaad. Marja Glaubitz is na verloop van tijd de nieuwe adjunct-directeur geworden.

We springen even in de tijd. We gaan naar het bureau-overleg van 13 januari 2009.

Zijn er zorgen over de financiën? Jaap licht toe dat er nu ruim voldoende op de rekening staat voor de komende maanden. Tevens is Jaap nu bezig met de begroting van 2009 .....Jaap heeft dan ook vertrouwen in 2009, maar het wordt toch knokken. ....Ook is Jaap minder gaan werken om zodoende meer commerciële activiteiten te ondernemen. Hiertoe wordt ook een aparte rechtspersoon opgezet, een BV. Jaap werkt nu drie dagen voor het Basisberaad, een dag voor commerciële activiteiten, en een dag voor zichzelf (netwerken etc).

In het begin van 2009 hebben we een gezellige plenaire vergadering gehad waarin de voorzitter van het bestuur van het Basisberaad de directie nog even in het zonnetje zet. Het gaat eigenlijk heel erg goed met het Basisberaad. De adjunct-directeur heeft veel verstand van de financiën, een waardevolle versterking dus van het directieteam. Eigenlijk gaat het zó goed met het Basisberaad dat Jaap (onze directeur) wel een stapje terug kan doen en de voorzitter kondigt aan dat Jaap meer voor zichzelf gaat werken. Een zeer optimistische speech die met veel applaus wordt ontvangen en zelfs champagne wordt bekrachtigd.

Toch zijn er wel wat vragen bij het personeel:

Gaat wel zo goed? Waarom kregen we in december 2008 niet ons volledige salaris uitbetaald maar pas later? Hebben we in deze woelige tijden niet

juist méér inzet nodig van onze directeur? Welke projecten krijgen eigenlijk nog subsidie? Waarom hebben we twee directeuren in plaats van één?

Niet al te lange tijd later krijgen we als personeel allerlei signalen dat het helemaal niet zo goed gaat met het Basisberaad. 5 mei 2009 heeft Orang-Orang BV in de persoon van Marcel Zwart zijn rapportage klaar over het Basisberaad. Deze rapportage kwam niet uit de lucht vallen. De GGD Rotterdam kreeg het vermoeden dat e.e.a. financieel niet helemaal lekker liep bij het Basisberaad. Zeer onverwacht kregen we als personeel eindelijk inzicht in de financiële toestand van het Basisberaad. Voor het eerst zagen we zwart op wit dat er (al jaren?) helemaal geen geld meer binnenkwam voor het project CLIP. Vreemd genoeg was dit juist een project met veel betaalde medewerkers. Voor het project migrantensteunpunt kwam er ook geen geld meer binnen, terwijl dit een van de meest succesvolle projecten was gezien de grote belangstelling van cliënten. Ook voor de crisiskaartmedewerkers kwam er nagenoeg geen geld meer binnen. We kregen het nieuws dat er een tekort is van ongeveer 300.000 euro.

In mei 2009 komt de personeelsvertegenwoordiging van het Basisberaad weer bij elkaar. Een groot deel van de medewerkers zeggen hun vertrouwen op in de directie van het Basisberaad. Ook is een deel van de medewerkers van mening dat de directie en het vorige bestuur aansprakelijk moet worden gesteld voor de ondergang van het Basisberaad. We zijn als personeel woedend over wat er is gebeurd, hoe de directie en het voormalige bestuur ons jarenlang onwetend heeft gehouden. Het bestuur dat eind 2008 is aangetreden heeft geen tijd gehad om een goed inzicht te krijgen in het reilen en zeilen van het Basisberaad. Ondanks het feit dat we vinden dat ook dit bestuur het personeel niet

serieus neemt, is dit bestuur toch niet aansprakelijk te stellen voor deze puinhoop.

Begin juni 2009 is het dan uiteindelijk zover. Het Basisberaad is failliet verklaard. Cliënten en medewerkers staan machteloos voor de gesloten deuren. De grootste cliëntenorganisatie in Nederland op het gebied van GGz, verslavingszorg en maatschappelijke opvang is definitief verleden tijd. Cliënten en medewerkers zijn woedend over wat er is gebeurd.

Ik heb er zelf een enorme kater aan overgehouden. Een mengeling van machteloosheid en woede. Jarenlang hebben we met elkaar aan tafel gezeten. In het bureau-overleg, bij de plenaire vergadering en gewoon, zoals dat heet, in de wandelgangen. Nooit heb ik gedurfd om al mijn vragen en bedenkingen keihard op tafel te leggen en nooit heb ik bijvoorbeeld gezegd dat ik het belachelijk vind dat zo'n kleine organisatie twee directeuren heeft, enzovoorts. Die angst is dan ook gaandeweg ontstaan. Ik kan me herinneren dat ik in 2003 hier wel normaal over kon praten met iedereen binnen het Basisberaad. Dat toentertijd bekend was waar het geld vandaan kwam en waar het naartoe ging. Dat er gepraat werd over de inhoud van projecten en de toekomst van het Basisberaad. De laatste jaren waren voor mij vooral jaren van angst. Hoe erg is het eigenlijk om je baan te verliezen. Welnu, beste lezers. Dat is heel erg. Je verliest niet alleen je werk maar ook je structuur, je eigenwaarde, je zekerheden, je geld, je contacten, je levensvervulling. En toch denk ik wel 'ns..... wat is er nu erger? Zwijgen of je baan verliezen?

René Kragten

Leven

Maak me groot als de hemel
maak me klein als een kind
maak me warm als de zomer
maak me koel als de wind.

Maak me wild als de jungle
maak me mak als een schaap
maak me zacht als een weekdier
wieg me teder in slaap.
Maar maak me niet ongelukkiger
dan ik nu al ben.

Maak me scherp als een sabel
maak me bot als een mes
maak me dom als een ezel
maar sta me niet in de weg.

Maak me snel als een sprinter
maak me sloom als de nacht
maak dat je weg komt
maar zeg me dat er op me wordt gewacht.

Mensen, maak me of maak me af.

Tiny van Eunen

[gedicht]

Hoe kwetsbaar zijn we gebleven

Als u vindt dat Denkraam deze keer wel erg laat bij u op de deurmat ploft, dan mag u mij de schuld geven. Mijn bijdrage over het vallen van het Basisberaad kostte tijd. Dat kwam door boosheid over het faillissement zelf, over het kennelijke gemak waarmee dat besluit werd genomen, en over de rottige manier waarop dat is gecommuniceerd. Zo, dat is er uit, en u weet hoe ik erover denk.

Inmiddels is een deel van de boedel ondergebracht bij Zorgbelang Zuid-Holland en er is iets in die nieuwe opstelling dat mij zorgen baart. Dat is het woord 'zorg' in de naam van de nieuwe baas van het Basisberaad. 'Zorg' is een te beperkende noemer voor de vragen,

mogelijkheden en moeilijkheden van mensen met psychiatrische problematiek die bij het Basisberaad komen. Maar eerlijk gezegd vind ik dit als argument voor mijn aarzeling te obligaat, te politiek correct. Daar gaat het me nu niet om.

Wat dan wel? Ik heb daarvoor een lezing over 'herinneren' ter hand genomen van de medisch antropologe Els van Dongen bij het afscheid van Bavo-bestuurder Siem Kloos in 2001, en richt mijn blik op de plenaire vergadering van het Basisberaad. In 'de plenaire' gaan mensen die met psychiatrische problematiek te maken hebben (gehad), hun betrokkenen en hulpverleners met elkaar in gesprek: een dialoog. In de plenaire vergadering worden verhalen verteld, die uiting geven aan lijden. Het zou echter een vergissing zijn te denken dat psychiatrische problematiek daarvan de crux is. Dege- nen die deelnemen aan het gesprek in de plenaire vergadering lijden niet aan psychiatrische problematiek - het is er natuurlijk wel altijd - maar lijden aan het verleden. Aan de ontoring die tot psychiatrische problematiek heeft geleid en aan de ontoring die psychiatrische problematiek en psychiatrie met zich heeft meegebracht. Wij lijden aan onrecht, desillusie, aan geweldservarin- gen en trauma's en aan het leven dat is

ontnomen. De plenaire vergadering maakt daarvoor ruimte. De verhalen zijn veelal uit het hier en nu, maar worden verteld in een context van het verleden, van de ervaring en de geschiedenis die we delen en van de noodzaak om de loop van de geschiedenis te veranderen. Het is moeilijk om eigen ervaringen los te zien van een tijdslijn. Ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid refereren in essentie aan een werkelijkheid die gepasseerd is, gepasseerd maar niet voltooid. De ervaringsdeskundige heeft een perspectief dat meerdere tijden omspant: het verleden, het heden en de toekomst. Het Basisberaad zelf is geboren uit de behoefte om te breken met de oude gestichten en een nieuwe werkelijkheid te realiseren.

De plenaire is een plek waar wordt herinnerd. Herinnering is niet tijdloos en abstract, maar wordt gemaakt in een actief proces van herinneren en in een tijdslijn die vanuit het verleden rechtstreeks naar het hier en nu, en naar de toekomst loopt. Daarin schuilt ook de hoop om het leven een andere wending te geven en te komen tot verzoening.

Voor actief herinneren is het enkelvoudige perspectief van patiënten of cliënten die zich verhouden tot zorg, wel heilzaam, maar uiteindelijk niet toereikend en zelfs te plat. Diversiteit en het bijeen brengen van tegenstellingen was in de praktijk van het Basisberaad belangrijker. Het verleden delen wij met de mensen om ons heen, met de mensen die ons iets hebben aangedaan als patiënt (en de zaken die daarover niet gezegd mogen, of kunnen worden), die ons met geweld confronteerden en traumatiseerden, met degenen die daarvan getuige waren en met de behandelaren die ermee moesten omgaan. Het gezamenlijk herinneren van dit verleden is essentieel voor een proces van heling en herstel. Het heeft niets te maken met 'zorg' en ook niet in de eerste plaats met 'herstel', maar met een sociaal proces van verzoening en heling, sociale heling. Daarvoor zijn alle betrokkenen nodig.

Begrijp me niet verkeerd. Dit betekent niet dat de deelnemers aan de plenaire

vergadering in het verleden leven. Dat werd wel eens beweerd, onder andere naar aanleiding van de gesprekken die we hadden over de elektroshock, die niet meer zouden aansluiten bij de huidige klinische realiteit. Nee, ik bedoel dat herinneren een proces is dat verleden heden en toekomst omspant. Herinneren doe je in het hier en nu, met de blik gericht op de toekomst.

Dat gezegd zijnde dient zich de vraag aan hoe onze toekomst er uitziet? Het Basisberaad heeft zich de laatste jaren geprofileerd als cliëntenplatform. Dat vond ik, zoals u inmiddels begrijpt, geen goede ontwikkeling omdat dit het enkelvoudige cliëntenperspectief verder ingroef en vastzette. Als deze ontwikkeling doorzet en het nieuwe Basisberaad zich nog verder gaat spiegelen aan het zorgbelang, dan vrees ik voor een volledig verlies van de sociale aspecten van heling.

Van Dongen opende haar lezing in 2001 met een citaat dat ik u tot slot van deze reflectie op het Basisberaad niet wil onthouden:

'Met iedere wereld, lieve Xenia, sterven zoveel mogelijke werelden dat je erom zou kunnen huilen', zei Skord. 'Ze sterven zonder echt tot leven te zijn gekomen. Ze sterven ongenoemd en ongezien. Ze hebben allen maar even rond het levende en werkelijke geglandsd. [...] we moeten niet rouwen om wat wel geworden is, want het werd zo krom en lelijk en het meeste liep trouwens helemaal mis. Maar datgene wat wel had kunnen worden! Dat is iets heel anders. Datgene wat niet zichtbaar was, maar waar alleen een glimp van te zien was, daar rouwen we om. We rouwen erom dat de vele stemmen van een kabbelen- de beek zwijgen voor diegenen die alleen maar water kunnen horen stromen.' (uit: Kirstin Ekman: De Dwaas) We rouwen bij het omvallen van het Basisberaad en zijn in bange afwachting of de stemmen, die we hoorden, behouden blijven. Hoe kwetsbaar zijn we al die tijd gebleven.

Huub Beijers
Oud-directeur Basisberaad GGZ Rijnmond

Faillissement Basisberaad: ramp of zegen?

Gebouw Vijverhof
Zomerhofstraat 76 - 95

4^e etage

[een deel van
jezelf is weg,
zomaar foetsie]

Alsof je een ledemaat kwijt bent geraakt. Een deel van jezelf is weg, zomaar foetsie. Zo voelt het. Niet dat ik precies weet hoe het voelt om een ledemaat te verliezen. Ik heb nog exact het aantal armen en benen als waarmee ik ooit geboren werd. Maar toch. Misschien is de vergelijking niet helemaal proportioneel, maar hoe leg je het anders uit?

Hoe leg je uit hoe het voelt als de organisatie waarvoor je werkt failliet gaat? Hoe leg je uit hoe het voelt als je de cliënten waarvoor je werkt niet meer fatsoenlijk kunt bedienen? Als je van de een op de andere dag thuis zit, net als al je collega's. Hoe leg je een gevoel uit dat je dag en nacht bezighoudt gedurende enkele maanden, vrijwel alle energie uit je haalt, je hele denken en doen beheerst? Misschien is de vergelijking met het verliezen van een ledemaat toch zo gek nog niet. Achteraf ga je nog harder nadenken. Eigenlijk doe je nauwelijks iets anders dan nadenken. En waarom ook niet? Je hebt immers tijd zat. De hele dag. En nacht. Je laat de film keer op keer aan je geestesoog voorbij komen. Je gaat je dingen afvragen, zoals:

Wanneer waren de eerste tekenen er? Als we die tekenen destijds juist hadden geïnterpreteerd, hadden we dan het tij

nog kunnen keren en de ramp - het faillissement - kunnen voorkomen?

In december 2008, vlak voor kerst, krijgt het personeel een e-mail van de directie: omdat de subsidiegever te laat is met betalen, zouden wij een deel van ons salaris een week later krijgen. Op dat moment zou het kwartje moeten vallen. Maar we worden voor het lapje gehouden. We trappen erin. Niet omdat we zo verschrikkelijk dom of onwetend zijn, maar omdat we het willen geloven. We willen geloven dat het goed gaat. En ook die tekenen zijn er. Immers, er is een adjunct-directeur aangesteld omdat het met het Basisberaad zo goed gaat. De directeur gaat minder uren werken zodat hij zich ook met zijn eigen bedrijfje kan bezig houden omdat het met het Basisberaad zo goed gaat. Zelfs tijdelijke contracten worden verlengd omdat het met het Basisberaad zo goed gaat. Maar dan is het april 2009 en is er weer

geen salaris. De directie laat weten dat het niet aan haar ligt, maar aan die "nare mensen van de GGD", de grootste subsidiegever. Ook ligt het aan onverwachte, onvoorziene veranderingen in het subsidiestelsel: de overgang van AWBZ naar WMO, die al jaren geleden er aan zat te komen. Het feit dat er 'ineens' bij 25 partijen subsidie aangevraagd moet worden, terwijl dat er voorheen maar 3 waren. De directie haalt alles uit de kast, belooft zij, om de boel te redden. Reddingsplan na reddingsplan wordt geschreven en verdwijnt vervolgens in de digitale prullenmand. Het net nieuwe aangestelde bestuur vergadert zich een ongeluk. En het personeel wordt overal buiten gelaten. We worden zoet gehouden met loze beloften. Iedere vorm van inspraak wordt ons ontnomen. Eind mei ontvangen we alsnog ons salaris van april, maar niet van mei en ook geen vakantiegeld. Het salaris van april komt daags voordat we een wettelijke grond voor het instellen van een loonvordering hebben, waarmee we surseance aan hadden kunnen vragen. Onze declaraties, waarvan sommigen dateren van begin 2009, blijven op de stapel bij de onbetaalde facturen liggen. Het werk gaat onverminderd door. Met man en macht wordt er gewerkt.

De spanning begint ondragelijke vormen aan te nemen. Ook voor de vrijwilligers, cursisten en cliënten wordt het voelbaar. Desondanks lijkt vrijwel niemand zich neer te willen leggen bij het naderende einde.

Steeds maar weer klinkt hetzelfde riedeltje : geduld en vertrouwen wordt er van ons gevraagd. Wij vragen om inspraak.

Deel van s weg, r foetsie]

Wij vragen om inzage. We krijgen niets, alleen maar loze woorden en zo nu en dan een knauw of een snauw.

Op 29 mei ontvang ik om 17:35 uur een sms'je van een collega: "Faillissement wordt aangevraagd. We zijn allemaal onze baan kwijt".

Als ik op 2 juni onderweg naar kantoor rijd, krijg ik een paniekerig sms'je van diezelfde collega, dat "alle bestanden worden gewist". Als ik op kantoor aankom, blijkt het te gaan om de accounts: die zijn allemaal afgesloten 'om veiligheidsredenen'. We kunnen niet meer werken. We kunnen niet meer bij onze gegevens. We kunnen cliënten niet meer doorverwijzen. Lekker veilig.

In de daarop volgende dagen krijgt het personeel nog verschillende berichten van bestuur en directie over surseance van betaling en faillissementsaanvraag. Op 9 juni gaat de kogel pas echt door de kerk en spreekt de Rechtbank het faillissement uit. De deuren van het Basisberaad gaan op slot. Niemand mag nog bij z'n werkplek. De voor die middag belegde vergadering van het personeel met de personeelsvertegenwoordiging wordt gehouden bij café Schieland. Tijdens deze vergadering wordt een groepje samengesteld, om zich bezig te houden met een plan van aanpak voor een doorstart.

Vrijwel al het personeel verschijnt op de

informatiedag bij de curator.

Daar wordt ons duidelijk gemaakt dat het personeel niet zelf een doorstart kan maken. Er wordt gezocht naar een solide, reeds bestaande partner die bovendien met geld op de proppen kan komen. En dat kunnen wij niet. De meesten van ons kunnen de eigen huur of hypotheek al niet eens meer betalen. Of andere rekeningen zoals stroom en telefoon. Of gewoon boodschappen. Hadden we het maar aan zien komen in december. Hadden ze maar niet al die maanden tegen ons gelogen. Dan hadden we maatregelen kunnen nemen. Andere beslissingen genomen in onze uitgaven. Een buffer kunnen opbouwen om deze klap op te vangen. Nu moeten we nog zeker een maand of twee door zien te komen met helemaal niets. Want bij UWV heeft de afdeling Faillissementen het schreeuwend druk.

Alles komt uiteindelijk rond. Bij de een wat eerder dan bij de ander. We krijgen achterstallig loon en de opzeggingstermijn uitbetaald van UWV, maar niet de declaraties. Die lopen bij enkelen van ons in de honderden euro's.

De curator vindt in Zorgbelang Zuid-Holland de solide, bestaande partner die (een deel van) het Basisberaad kan gaan doorstarten. En zo zijn we weer terug bij mijn vergelijking: Zorgbelang wordt de prothese. Een prothese zoals alle prothesen, samengesteld uit onderdelen of componenten, bedoeld om in functie, gebruik, uiterlijk (of een combinatie hiervan) een niet (meer) bestaand oorspronkelijk ledemaat of gedeelte daarvan te vervangen. Zorgbelang gaat met 'afdeling Basisberaad' in beginsel alleen door met de projecten waarvoor direct geld beschikbaar is, zoals Straatadvocaten, Doelgroepambassadeurs, Denkraam, GGZ Plaza. Voor de andere projecten zoals Apoio, Crisiskaart en Clip zullen gelden of andere oplossingen worden gezocht. De prothese wordt gepast en afgesteld. Zorgbelang is immers van oorsprong een hele andere organisatie dan het Basisberaad, met een heel andere

insteek en bedrijfscultuur. De periode waarin afdeling Basisberaad nu zit is er dus een van wennen, aanpassen en intensief oefenen. Maar er zit ook nog veel oud zeer.

Dat is niet zomaar uit je systeem verdwenen. Hoe ga je daar mee om? En van diegenen die niet bij de doorgestarte projecten horen hebben sommigen te maken met het verschijnsel fantoompijn. Het hersengebied dat oorspronkelijk met de verloren ledemaat correspondeerde – om maar even vast te houden aan de vergelijking – is bij sommigen nog actief (al dan niet chronisch) of wordt af en toe geactiveerd.

Ik hoor bij die laatste groep. Het denken en schrijven over de afgelopen 10 maanden doet me pijn. Hoewel ik blij ben met de doorstart van een aantal projecten, maakt het (tijdelijke of definitieve) einde van andere projecten en het persoonlijke verlies van werk en contacten met collega's, vrijwilligers en cliënten, mij regelmatig erg verdrietig. Toch probeer ik de blijdschap te laten prevaleren, want zonder Zorgbelang was er wellicht helemaal niets overgebleven van de cliëntbelangenbehartiging in Rotterdam Rijnmond. En ik houd hoop: hoewel ik in het recente verleden de les leerde dat je niet alles moet geloven wat uit de monden van managers, directie en bestuursleden komt, durf ik er weer heel voorzichtig op te vertrouwen dat Zorgbelang haar belofte nakomt en alles in het werk zal stellen om zoveel als mogelijk weer op de rails te zetten en – niet minder belangrijk – op de rails te houden.

Ik houd goede hoop dat Zorgbelang Zuid-Holland de ingenieuze prothese blijkt te zijn. Dat na het wennen, aanpassen en oefenen blijkt dat er heel veel gewonnen is voor de cliëntbelangenbehartiging in Rotterdam Rijnmond. Dat, ondanks alle ellende die personeel, vrijwilligers, cursisten en cliënten hebben moeten doorstaan, het faillissement van Basisberaad uiteindelijk niet meer als ramp maar als zegen kan worden beschouwd.

Eveliëne Frank

Wat moet ik nu

Is het afge-
lopen met mij?

Hallo zijn
jullie er nog

hoop
doet
leven

JK
ben er
nog

[henkie
denkie]

Het is nog
niet voorbij

Al moet ik
kruipen ik
kom er.

Crisis: noodlot of uitdaging?

In september, de maand waarin dit nummer van Denkraam wordt voorbereid, werd herdacht dat een jaar geleden de wereldwijde financiële crisis uitbrak. Een jaar waarin ook het Basisberaad Rijnmond direct werd getroffen, onder meer omdat subsidiegevers aan de noodrem gingen trekken. Dat wat vanzelfsprekend de afgelopen jaren werd verstrekt, werd nu opeens kritisch bekeken.

Het Basisberaad failliet, en wat zich voor mijn ogen voltrok, leek op het scenario van de cursus die ik sinds jaren geef met als titel: 'Crisis: noodlot of uitdaging?!' Alle facetten van wat de persoonlijkheid, het ego, kan doen als een situatie onverwacht verandert, zag ik aan me voorbij trekken: heftig oploaiende emoties zoals boosheid en angst en overlevingsstrategieën als het zich terugtrekken, beschuldigen, dreigen, intimideren die aan de

oppervlakte komen om onheil te bezworen. Maar zoals de ervaring (en de cursus) leert: tijdens een crisis gebeuren altijd ook bijzondere zaken.

Zo namen sommige mensen, in alle consternatie, het initiatief bijeenkomsten te organiseren om de geledingen bijeen te houden. Er was een open bijeenkomst georganiseerd door het personeel, er kwam een Plenaire Vergadering in MEE,

en net voor de vakantieperiode was er nog een 'extra PV', nu reeds voorgezeten door Robert Boersma van Zorgbelang Zuid Holland.

Langzamerhand werd duidelijk dat er een onderscheid werd gemaakt tussen activiteiten die directe financiering kregen en activiteiten die dat niet kregen. En dat de direct gefinancierde activiteiten mogelijk overgenomen konden worden door een andere speler in het veld: Zorgbelang Zuid-Holland. Maar, zo kwam de vraag op: 'Wat gebeurt er nu met de activiteiten die niet, of kennelijk niet, directe financiering kregen? Is er een mogelijkheid te behoeden dat het geheel nu als los zand uit elkaar valt? Of kunnen we die activiteiten samenbundelen en deze, al dan niet als een geheel, voorleggen aan Zorgbelang?'

Om welke activiteiten het dan zou gaan, en hiervan een lijst te maken, bleek iets minder eenvoudig dan gedacht. Zo ook om privé mailadressen of telefoonnummers te vinden van de mensen die hierin actief waren, toen het formele adresbestand en internet niet meer toegankelijk bleek te zijn. En was de lijst van activiteiten volledig? Waren dit de activiteiten die niet meer op financiering konden rekenen: CLIP, het migrantensteunpunt van Sofia Rocha, de Crisiskaart, de IPR groep (Integrale Psychiatrie Rijnmond), het Steunpunt Schuldpreventie, het Jongerenplatform, Indicatiestelling en Zorgtoewijzing, studiedagen rond depressie 'Beter in Beeld', Buitenbeentje, en de Kunstgroep? Draaiden sommige alleen op vrijwilligers? Welke hadden ondersteuning van een of meer betaalde medewerkers? Horen eigen bureaus bij het lijstje?

En was het belangrijk ons alsnog in te zetten voor deze activiteiten? Wat was nu eigenlijk de kern van het Basisberaad Rijnmond? Bestond dit uit de activiteiten die inmiddels hun sporen hebben verdiend en een gevestigde reputatie hebben opgebouwd, zoals de training 'Cliën-

ten trainen hulpverleners'? Of vormden de niet-direct gefinancierde activiteiten, in hun nog hybride vorm, wellicht juist de bruisende kern van het Basisberaad? Een broeinest waaruit ervaringen, nieuwe ideeën en expertise van onderop naar boven konden komen, en individuele ervaringen maatschappelijke vertaling kunnen zoeken? Activiteiten ook die onderling een zekere synergie hadden, elkaar konden versterken. Konden, want deden ze dat ook? Was het voor nieuwkomers of voor de buitenwacht, duidelijk wat het Basisberaad allemaal bood? Dat men de cursus 'Werken me eigen ervaring' kon doen en/of kon doorstromen als vrijwilliger naar een van de vele andere activiteiten? Dat je, als je zocht naar werk, terecht kon bij Gek op Werk? Was die informatie duidelijk en volledig? Weet een ieder wat de IPR groep doet, en dat het staat voor de term Integrale Psychiatrie Rijnmond? En verwoordde de inhoud van Denkraam de stem en ervaring van (ex-)GGZ-cliënten naar de buitenwacht voldoende? Vele vragen kwamen naar boven die in deze crisissituatie opeens werden, of konden worden, gesteld. En dat is – ondanks alles – ook een van de positieve zaken van een crisis. Dat soms wat meer ingesleten gewoonten en vastgelopen idealen, weer eens een – behoorlijk stevige - push krijgen. Bepaald niet leuk maar soms ook weer eens goed om de boel te luchten en op te schudden. Zo waren er, nadat de eerste schok voorbij was, zelfkritische noten te horen, die weergaven dat herbezinning van hoe het Basisberaad de afgelopen tijd had gefunctioneerd, ook belangrijk was. En dan was er Zorgbelang, een organisatie waarvan de meesten bij het Basisberaad niet wisten, noch weten, wat zij doet, hoe zij werkt en wat zij biedt. Hoewel de vrees bestond dat het Basisberaad direct zou worden ingelijfd in het keurslijf van deze nieuwe organisatie, bleek er voor een verrassend open structuur te worden gekozen. Er werd een mogelijkheid gecreëerd een jaar lang te onderzoeken wat het Basisberaad doet, deed of kan doen, nu als afdeling van Zorgbelang.

Zowel Robert Boersma, directeur Zorgbelang Zuid-Holland, als Matthé Ribbens, de nieuwe locatiemanager, bleken ervoor open te staan kennis te nemen ook van de niet-gefinancierde activiteiten. Op de Plenaire Vergadering van september gaf Matthé aan de niet-gefinancierde activiteiten weliswaar geen geld, maar wel faciliteiten te kunnen bieden zoals vergaderruimte. En ook gaf hij aan ervoor open te staan financiering te willen zoeken als er concrete ideeën of projectvoorstellen zijn. Dit biedt dus nieuwe mogelijkheden voor de groepen van niet-gefinancierde activiteiten om zichzelf te presenteren en zich mogelijk in de toekomst alsnog te verankeren!

Zo kan deze crisis alsnog positief uitpakken, waarbij veel afhangt van enkele factoren. Een factor is het eigen initiatief, van wat wij, binnen de tot voor kort grootste cliëntenorganisatie rondom de GGZ, verslavingszorg en dak- en thuislozen, aan de maatschappij kunnen en willen bijdragen. Een andere factor is hoe we omgaan met de emoties over wat er de afgelopen periode is gebeurd. Want een crisis is vooral een crisis vanwege de emoties die het oproept. Die emoties waren heftig en zijn niet één-twee-drie weg.

De meer gebruikelijke weg is om onze emoties af te reageren op anderen. De moeilijke, maar zeker ook mogelijke weg, is de verantwoordelijkheid voor het gevoel van onmacht, boosheid en paniek, zelf te (leren) dragen. Een plek te vinden waar je die emoties kunt aangaan en/of technieken te leren hoe je die zelf, met professionele ondersteuning, of onderling, kunt verwerken. Zulke technieken zijn ruimschoots toegankelijk en beschikbaar (tip: kom eens kennismaken met de IPR groep!).

Een ieder van ons is erg geschrokken. Niet alleen vanwege het faillissement zelf maar ook van hoe mensen binnen het Basisberaad hun emoties botvierden op anderen. We kunnen het zien als een spiegel, waarbij we niet alleen kritisch naar onszelf kunnen kijken, maar ook naar de GGZ methoden.

Misschien was de crisis van het faillissement namelijk ook een aardig confronte-

rende test of we binnen de GGZ iets hebben geleerd? Heeft de GGZ - bij uitstek de plek om te leren met emoties om te gaan - ons inderdaad iets gebracht? Hebben alle therapieën die we volgden, ons nu daadwerkelijk geleerd hoe om te gaan met een crisis, met onze emoties in tijden van crisis? Of geeft hetgeen we achter ons hebben aan dat er juist op dit gebied nog aardig wat te leren valt? Ervaren we de crisis nog steeds uitsluitend als noodlot of inmiddels ook als een uitdaging? Een uitdaging voor de niet-gefinancierde activiteiten om zich alsnog te profileren. En een uitdaging om ook de bijzondere momenten in de chaotische periode te zien en te erkennen. Momenten waarbij we, ondanks alles, ook kunnen terugkijken op onderlinge ondersteuning, op initiatieven om contact te houden, en vooral... op de spirit die oplaaide over het waaróm het Basisberaad belangrijk in de wereld was. En is!

Sylvia I. Saakes

Nutella

Zestien ben ik. Ik zit in een kraakpand aan de Noorderweg, het pand naast de afgebrande snackbar Tiptop. Met mij wonen daar ook Shan, André, Richard en Marlon. Het is niet ons eerste kraakpand. De eerste was voormalig platenzaak De Roos. Maar daar moesten we weg omdat dronken Hilversums uitgaanspubliek er kennelijk lol in had een aantal dakloze jongeren te terroriseren. Toen André wakker werd doordat een stoeptegels - inclusief rondvliegend glas - net naast zijn hoofd neerkwam, was dat voor ons een teken om snel te verkassen. Nee, naast Tiptop zitten we tiptop! Daar hebben we alleen een beetje last van een aangebrand buurluchtje en steeds maar weer voorbij razende treinen. De ergste zijn trouwens de goederentreinen 's nachts. Dan rammelen alle ramen, althans, wat daar nog van over is. Ik zie me er nog zitten. In een hoekje van de achterslaapkamer boven. Met in mijn ene hand een pot Nutella. In de andere hand een theelepeltje. Ik heb dan al vier dagen niets gegeten. Mijn maag doet zeer. Voorzichtig lepel ik wat Nutella naar binnen. Na een paar happen word ik misselijk. Ik geef de pot door aan een ander, die ook begint te lepelen.

Veertig ben ik. Ik ben inmiddels al heel wat jaren getrouwd met Shan en we hebben vijf kinderen. We wonen in een groot, oud huis met een heerlijke tuin. Ik probeer zo weinig mogelijk aan onze zwerfjaren terug te denken. Oké, ik geef toe, we hebben in die tijd soms best lol gehad. Maar desondanks was het een zware, zwarte tijd in mijn leven. Soms hoor ik mensen zeggen: "Echte armoede bestaat niet in Nederland". En dan denk ik spontaan terug aan die keer dat ik buikpijn had van de honger en Nutella zat te lepelen. De laatste tijd denk ik daar steeds vaker aan terug. Niet zo gek, want armoede ligt weer op de loer. Ik zit nu, als gevolg van het faillissement, al maanden zonder salaris. Het geld dat ik nog heb gebruik ik voor voedsel en hoogstnodige zaken. Maar niet voor de rekeningen, want dan blijft er niets meer over om van te eten. En ik wil niet dat mijn kinderen honger hebben. Dus wordt de stapel rekeningen dagelijks groter. De brieven worden steeds bozer van toon. En mijn paniek wordt elke dag groter. Ik probeer het niet te laten merken aan de kinderen. O, ze weten best dat er bijna geen geld meer is. Maar wat voor verstrekkingen gevolgen het ontbreken van inkomen kan hebben, realiseren ze zich gelukkig (nog) niet.

Vannacht heb ik een e-mail gezonden aan wethouder Kriens. De

Rotterdams politiek heeft laten weten dat de doorstart van een aantal projecten van het failliete Basisberaad van essentieel belang is voor de samenleving, en zij heeft te kennen gegeven het daarmee eens te zijn. In mijn e-mail vertel ik mevrouw Kriens dat een doorstart steeds moeilijk zal gaan worden als er niet snel iets geregeld gaat worden voor het personeel. Ik vertel haar dat er medewerkers zijn die honger hebben en dakloos dreigen te raken. Dat medewerkers diep in de schulden aan het raken zijn en nergens terecht kunnen. Niet bij SoZaWe want die verwijst naar UWV. Niet bij UWV want de afdeling faillissementsuitkeringen heeft zeker nog vijf weken tot twee maanden nodig voor de berekening van uitkeringen, en weigert voorschotten te verstrekken. Mevrouw Kriens schrijft me vandaag terug dat ze erg geschrokken is van mijn mail en dat ze direct actie heeft ondernomen.

Als ik vanmiddag een paar boodschapjes wil doen, kom ik erachter dat het laatste briefje van 50 euro, dat gisteren nog netjes in het hoekje van de boekenkast lag, weg is. Ik roep de kinderen bij elkaar en vertel hoe de vlag erbij hangt: dat ik niet weet of we de rest van de week nog wat te eten hebben, omdat er geld is verdwenen. De kinderen weten nergens van, allemaal even onschuldig.

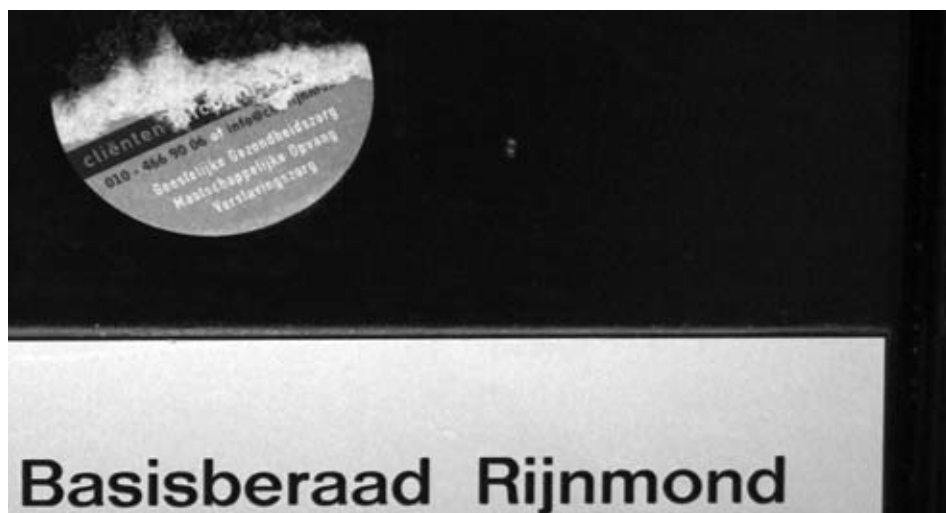
Deli, Joni en Sami starten onmiddellijk een zoekactie. Niki tekent lekker verder aan de keukentafel (verdacht...). Na een kwartiertje komen Deli en Joni beneden met in hun handen een doosje. Ik herken het als het 'postdoosje' van Niki. Als ik het open maak zie ik het briefje van 50 liggen.

Als ik even later in de bus zit - op weg naar Dirk van den Broek - met Niki naast me, vertel ik hem dat ik weet dat hij het geld heeft weggenomen. Dat ik wil dat hij het zelf eerlijk aan mij gaat vertellen en als hij dat vandaag nog doet, dat ik dan niet boos zal worden. Dat ik het erg vind dat hij pikt, maar dat ik het nog erger vind dat hij er over liegt. Het is een tijdje stil naast me. Dan begint hij: "Mam, ik heb het geld gepakt en verstoep, maar ik had er wel een goede reden voor". "O ja?", zeg ik lichtelijk verbaasd, "En wat was die goede reden dan wel?" "Nou", gaat Niki verder, "ik wilde dat geld voor jou en papa bewaren, voor als jullie geld op was, dan kon ik dat aan jullie geven zodat je weer boodschappen kon gaan doen".

Zo'n kind gun je toch een pot Nutella... maar dan wel op lekkere bruine boterhammen, met een glaasje melk en een stuk fruit erbij. door Eveliene Frank, 3 juli 2009

Blij gelegenheid te krijgen

Directeur van het Basisberaad zijn was moeilijk. Velen zijn mij voorgedaan en ook gestrand. Ik wist ook niet zeker of ik wel geschikt was, toen in 2003, maar ik wilde wel heel graag. De sollicitatieprocedure was slopend geweest. Het had maanden geduurd. Ik was in eerste instantie de enige interne kandidaat. Er kwam alsnog een externe procedure, met een advertentie in de Volkskrant. Twee sollicitatiecommissies, tientallen brieven, ook van directeuren met ervaring. Uiteindelijk twee kandidaten, een echte en ik. Om de doorslag te geven een assessment. Daar kwam ik goed uit. Daar stond ik langs de Maas bij de Zwaan, en ik dacht: 'deze stad is van mij.'

Het Basisberaad was toen een rommel-tje, maar dat wist ik al van te voren. Ik was er niet bang voor. Vooral de rioolgeur in de gang is mij bijgebleven als je binnen kwam. Ik schreef een mooi gedicht over het sluiten van deuren en het openen van ramen, en hing het op de pleedeur. Maar het werd altijd open gelaten. En zo stonk het altijd een beetje in de bedompte gang zonder daglicht. Ik begreep dat mijn subtiele poëtische aanpak niet zou gaan werken.

We gingen verhuizen. Geen kantoortjes meer, geen verstoppertje meer. Dat was mijn beleid. Weten wie er binnen was. Veel moeilijker om te roddelen over je collega. Het effect was positief. Ineens gingen mensen samenwerken.

Ook administratief klopte er toen niet veel van. Niemand wist destijds precies van wie we geld kregen en waarom. Daar lag de echte uitdaging. Die medewerkers gingen toch wel hun eigen gang, dat waren ze zo gewend. Maar dat geld, dat moest toch goed geregeld worden. Eerst hebben we de accountant ontslagen, die heel duur was en we alleen te spreken kregen vanuit zijn auto. Daarna hebben we het externe administratiekantoor de deur uit gedaan. Een consumer run bedrijfje met een heel aardige chef, hij was heel grappig, maar hij deed nooit wat. We gingen het zelf doen. Dat was de goede tijd. Genoeg geld, financieel overzicht. Het begon ergens op te lijken.

We hadden nieuwe projecten. We stonden weer op kaart. Tijd om eens aandacht te besteden aan dat moeilijke personeel. Het Basisberaad had veel personeelsleden die ik nooit zag en waarvan ik niet precies wist wat ze nou eigenlijk deden. Veel hadden ook de houding dat ze zelf wel wisten hoe ze hun werk moesten doen en duldden geen bemoeienis. Er waren er zelfs die de directeur niet als meerdere zagen. Ik had daar eigenlijk niet zoveel moeite mee. Het ging om de goede zaak tenslotte. Maar ja dan sprak je af dat er een boekje dan en dan klaar zou zijn en duurde het zomaar twee jaar langer. Of je kwam er achter dat iemand zijn reistijd als werktijd rekende, twee uur per dag en er dan ook nog op stond dat zijn reiskosten vergoed werden. Er waren er zelfs die weken niet op hun werk kwamen zonder mij op de hoogte te stellen waarom. Om maar niet te spreken over eindeloze discussies over salaris en onkostenvergoeding. Van sommige dan, gelukkig niet allemaal.

Mensen van buiten vroegen mij hoe het kon dat al die cliënten konden werken bij het Basisberaad. Ik heb ze maar nooit verteld dat het echt niet zo vlekkeloos verliep als dat ze dachten. Dat er ook waren die deden alsof ze professioneel waren, maar eigenlijk gestuurd werden door hun geestelijke problematiek. Er was ontstellend veel kinderachtig gedrag. Communicatie problemen. Er werd altijd indirect gereageerd. Dus nooit in mijn gezicht.

Collega's werden achter hun rug belachelijk gemaakt. Kleine menselijke terreur. Ach nou ja, meestal was het wel gezellig, maar de omslag lag altijd op de loer: boosheid, achterdocht, depressies, trauma, pff. Negatief, reactief. Sprak ik iemand aan op zijn werk, verschuilde die zich achter zijn of haar geestelijke problemen. Sprak ik iemand aan op zijn problematisch gedrag, verschuilde die zich achter zijn rechtspositie als werknemer. Dat maakte voor mij het werk moeilijk

gedicht

en zwaar. Vooral omdat ik naar buiten toe mooi weer moest blijven spelen. De instellingen pikten onze ideeën. Gingen ze cliëntgestuurd werken. Wekten ze de indruk bij gemeenten dat ze een dag-activiteitencentrum hadden met cliënten in de Raad van Toezicht. Maar het centrum was geen rechtspersoon. De cowboys van het psychiatrisch ziekenhuis waren gewoon de baas. Zij pikten zo het geld in van het Basisberaad. Ze hebben net gedaan alsof het er niet meer was, en hebben het zelf opgemaakt. Er was welgeteld één directeur die zo netjes was om uit eigen beweging te zeggen dat hij het niet meer zou geven dat jaar. Maar toen was dat jaar al wel begonnen.

De gemeente had het Basisberaad kunnen redden. Maar die was boos en bang, zoals je dagelijks in de kranten kunt lezen. De ambtenaren zagen mogelijkheden om het goedkoper en veiliger te doen. Zij zegden toe dat ze ons zouden helpen, maar deden het niet. De directeurs en wethouders die zeggen dat ze het jammer vinden dat het Basisberaad is verdwenen, huilen krokodillentranen.

Dat de medewerkers en het bestuur de directie lieten vallen, leidde uiteindelijk het definitieve einde in. Het Basisberaad was geschild. Het zelfvertrouwen en de positieve kracht weg. En voor diegene die het complot denken aanhangen: er hebben geen financiële malversaties plaatsgevonden. Ik heb simpelweg de fout gemaakt te verwachten dat we het geld wel zouden krijgen. Ik ben te goed van vertrouwen geweest, zowel naar subsidiegevers als naar personeel. Dat spijt mij nog het meeste.

Een paar cliënten, ook in het bestuur, en een paar dappere collega's zijn wel achter de directie blijven staan. Dank jullie wel daarvoor. Wij hebben altijd naar goede eer en geweten ons werk gedaan.

Jaap Meeuwsen

**HET ZIJN DEZE MANNEN
HET ZIJN DEZE VROUWEN
HET ZIJN DE VLEKKEN
VUILE ASBAKKEN
VERGANE PLANT
HET PAPIER**

**WAS JIJ MAAR HIER
HET IS DE LIEFDE
DIE HET WAARD IS
VOOR TE STERVEN**

**HET IS DE MACHT HET IS
DE LOOSHEID
HET EINDELOOS BETOOG
HET BIJTEN – VOL VENIÏN
HET LIJDEN – VAN DE PIJN**

**HET IS FIJN HET IS OZO MOOI
GEWEEST
HET IS VERLATEN
IK BEN ALLEEN
DE BASIS BERAADT
NIET MEER**

Corridor, een doorgang voor Denkraam en GGzplaza

Waarom gaat die telefoon elke keer af in mijn broekzak. Is er brand wie wil mij zo nodig spreken? Op dat moment zit ik in gesprek met Ger Luthart van de Stichting Corridor op de Heemraadsingel.

Het is rond twaalf uur, 10 juni 2009. Ger heeft mij uitgenodigd om te praten over de situatie die er op dat moment bezig is. Dagen ervoor werd er door de directie van het Basisberaad aangekondigd dat er surseance van betaling werd aangevraagd. Later faillissement.

Ik verzamelde zoveel mogelijk informatie over achterstallig loon, betalingsonmacht en deed een belronde. Er moest alvast worden gesolliciteerd. Ik belde met Cor van Housselt van Schinoko. Cor liet mij weten, dat ik beter Ger Luthart kon bellen. Waarom ik niet meteen belde weet ik niet meer. Maar op een gegeven moment ging de telefoon en belde Ger mij. We maakten meteen een afspraak. Die afspraak werd nog een keer verzet van dinsdag naar woensdag. Geen probleem. We spraken over het faillissement en hoe het had allemaal zo had kunnen gebeuren. De voortgang van GGzplaza en Denkraam. Ger wilde zich inzetten voor het behoud van beide pro-

jecten. Natuurlijk ging ik hier mee akkoord. Dat zag er goed uit. Heemraadsingel 10 juni 2009, een uur of één. Ik loop, onder de indruk van Ger zijn verhaal de dichtstbijzijnde halte voorbij, naar de volgende tramhalte. Kijk op mijn telefoon, wie had mij nou nodig? De voicemail is meerdere keren ingesproken. Het is mijn collega Joyce, "de curator heeft net ..... en we zitten daar en daar." Op last van de curator is het kantoor gesloten. In de tram bel ik mijn collega Bas om het goede nieuws te vertellen. Dan volgt er een reddingsplan. We worden nog een keer uitgenodigd bij Ger. Ger wil een bod uitbrengen op Denkraam en GGzplaza bij de curator. Onderhandelingen met het betrokken personeel. Na een mailing volgt er een bijeenkomst met de redactieleden, cursisten, vrijwilligers, medewerkers bij de Uitdaging van Corridor op de Provenierssingel, wat is dat een mooie singel.

De redactie is al die tijd bij elkaar gebleven en hebben gewoon vergaderd op diverse thuis locaties.

Ger Luthart stelde tijdens de bijeenkomst van 3 juli voor om kleinschalig computercursussen door te laten gaan en de redactievergaderingen te houden. Twee groepen cursisten worden samengesteld, die op maandagmiddag les krijgen. De redactievergaderingen zijn op vrijdagochtend. De koffie en thee staan klaar. We werken aan een noodnummer van Denkraam. En de curator stelde het uur u steeds maar uit. Dan komt het nieuws: foute bingo!!! Corridor krijgt Denkraam en GGzplaza niet, het wordt Zorgbelang.

Denkraam en GGzplaza zijn Ger Luthart en de mensen bij de Uitdaging veel dank verschuldigd.

Door hen hebben wij onze motivatie gehouden. Zijn we doorgeslagen. Bovendien hebben we prettige collega's erbij op de Provenierssingel.

Martin Luyckx

Crisis? Jouw crisis of mijn crisis?

Laat je niet gek maken door de onheilsprofeten

De onheilsprofeten beleven gouden tijden tegenwoordig. Klimaatcrisis, Fitnacrisis, Hypotheekcrisis, Kredietcrisis, Noodweeralarm, Mexicaanse Griepcrisis, het kan niet op. En nu beleven we zelfs de Faillissementscrisis van het Basisbeeraad GGZ in Rotterdam. En de met hoeveel projecten doorstartcrisis waarvan zelfs het Crisiskaart project één van de slachtoffers dreigde te worden. Om met Koot en Bie te spreken: Jemig de Pemig oftewel Crisis de Pisis!

Wat beweegt of bezielt al die onheilsprofeten? Hebben ze gelijk of willen ze je alleen maar bang maken? En hoe gaan we om met deze angsthazen? In dit Crisisnummer van Denkraam wil ik proberen mijn antwoorden op deze vragen te geven en ook de lezers van ons onvolprezen magazine vragen om in het blad of op onze webstek www.denkraam.info hun eigen visie te geven.

Een sleutel tot begrip voor het Nederlandse crisisklimaat is wellicht te vinden in de afkomst van de 3 mannen die nu ons volk leiden in hopelijk het laatste

kabinet van Professor Jan Peter (Potter). De heren Balkenende, Bos en Rouwvoet zijn alle drie afgestudeerd aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, het academisch bolwerk van Calvinistisch Nederland. Weliswaar is Wouter Bos van het Geloof van zijn Voorvaderen afgefallen en een rode carrière politicus geworden, maar het calvinistische bloed kruipt waar het niet gaan kan. De leer van de Franse jurist Jean Cauvin, die hier is omgedoopt tot Johannes Calvijn is nog al radicaal en somber van aard. De Hollandse geest die gevormd is in ons land van mest en mist en vuile modderwegen heeft de sombere kanten nog aangedikt. De mysterie boeken die door de wijzen uit het Oosten zijn geschreven in hun poëtische talen geven filosofische verhalen over de mens en zijn oorsprong en de zin van het leven die door iedereen op zijn eigen nivo begrepen en verstaan werden en geen aanleiding werden tot strijd en discussie maar tot leren van elkaars inzicht over deze nog steeds moeilijke vragen. De Paus van Rome, die met de Keizer van Rome de afspraak had

gemaakt: jij houdt de mensen arm, dan hou ik ze dom, heeft die boeken gecensureerd en alles verbrand wat niet in zijn machtsspel te pas kwam en de rest samen gevat als de bijbel. De calvinisten hier hebben die bijbel later vertaald tot de Statenvertaling en er zo een rationeel Hollands wetboek van gemaakt waar elk woord maar voor één uitleg vatbaar hoorde te zijn en waar iedereen zich op straffe des doods ofwel eeuwige verdorvenis aan hoorde te houden. Zo werd de boodschap van alomvattende liefde, geloof in de goedheid van de mensheid en hoop op een toekomst van vrede en geluk die de Oosterse wijze Rabbi Jezus aan zijn leerlingen had gebracht misvormd tot een leer die de mens tot een waardeloze mislukkeling maakte die alleen na zijn dood op geluk in een mysterieus hemelrijk kon rekenen als hij braaf en gehoorzaam naar de boven hem gestelde overheden luisterde, hard werkte en 10 procent van zijn verdiensten aan die overheid betaalde zodat die daar rijk en welvarend van kon leven. Zo werd een uitstekende basis gelegd voor het rampen scenario waar we nu wereldwijd in zitten. Immers wie als braaf calvinist hard werkt en sober leeft wordt vanzelf rijk en koopt de grond van

de burens erbij als het hun tegenzit. Want in de calvinistische wereld is het ieder voor zich en God voor ons allen. Natuurlijk laat je de buurman en zijn gezin niet van armoede sterven en je doet braaf een diacoon in het collectezakje zodat de diacoon van de kerk wat geld heeft om weduwen en wezen en andere stakkers karig in leven te houden, en misschien ook nog wat geld aan de arme zwartjes te sturen als die zich tenminste van hun heidense dwalingen willen bekeren, maar eigen volk eerst. Zo ontstond uit deze vlijtige calvinistische boerengemeenschap geleidelijk een echt kapitalistische zakenwereld die het financieel zeer voor de wind ging. Want men belegde zijn geld in de scheepvaart, eerst naar de Oostzee waar men graan, pek en traan vandaan haalde en dat verder in Europa verhandelde. Toen men daarmee de grondslag voor Hollands welzijn had gelegd voer men verder uit naar de Oost en naar de West. Jongens dat gaat opperbest juicht ook nu nog Jan Peter Balkenende die nog steeds trots als een pauze is op de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Die VOC was de eerste multinational en Jan Peter vergeet voor het gemak dat die VOC gebaseerd was op slavernij en uitbuiting van de bevolking en de bemanning van die schepen. De Heren Zeventien, de directie van die multinational bleven veilig in Amster-

dam, Delfshaven Middelburg en andere VOC steden in hun residentie zitten en kwamen bij elkaar om de bonussen onder elkaar te verdelen. Het kapitalisme is ook naar Amerika geëxporteerd door de Hollanders. Eerst door van de Lenapi Indianen hun eiland Mana Hatta voor een vat petroleum en wat sneuisterijen te huren en toen ze zich er eenmaal gevestigd hadden in hun kolonie Nieuw Amsterdam het hele eiland gewoon in te pikken. Onze toekomstige koning en koningin hebben dat daar pas nog uitbundig gevierd. Maar later zijn vanuit Delfshaven een groep calvinistische pelgrims naar dat beloofde land vertrokken om er het Ware Geloof onder de heidenen en gelukszoekers te verspreiden. Weer later waren het vaak arme emigranten uit Europa die bij duizenden uit Rotterdam van de Wilhelminalaan naar Amerika zijn vertrokken en bij hen viel de heilsleer van Calvin goed in de smaak. Want als je het op aarde in het land van Uncle Sam niet kon maken dan wachtte je in elk geval misschien nog een goede tijd in het hemelrijk. Maar had je wel succes en werd je van krantenjongen een miljonair dan was het zeker dat de Hemelse Vader en in elk geval de Grote Vader in Washington een goed oogje op je had, vooral als je zijn campagne om president te worden rijkelijk steunde. Zo werd daar in

het emigrantenland Amerika het kapitalisme tot een wereldomvattende machtsfactor. Door de ingebouwde onmenselijkheid loopt dat nu eindelijk tegen het plafond aan en valt vol builen en schrammen van zijn al te wankel opgebouwde ladder omlaag. Eerst stortten de Tweelingtoren van Macht en Onrecht in op 11092001 als gevolg van de haat en woede die het goddeloze kapitalisme wereldwijd gezaaid had. Nu heeft de tornado van hebzucht en onmenselijkheid het hele systeem op zijn knieën gebracht.

Eigenlijk wacht ik al zo'n 40 jaar op deze crisis en ben ik blij dat die nu eindelijk echt gekomen is. Want vóór de recente klimaatcrisis hadden we toen al de milieucrisis in de vorm van zure regen veroorzaakt door de ongebreidelde uitstoot van fabrieksgassen en uitlaatgassen uit het alsmaar toenemende autoverkeer. In Duitsland gingen dankzij de wederopbouw en het Duitse Wirtschaftswunder, zeg maar explosie van Duitse kapitalistische activiteiten, hele bossen dood. In Nederland zie ik nog steeds overal, en vooral in steden als Rotterdam de zieke en stervende bomen staan. Zelf heb ik als een gek in Nederland en Europa rondgereden om als milieubioloog het evangelie van de schone wereld te verspreiden en zo al doende ook heel wat bomen ziek gemaakt of omgelegd.

Maar al die uitlaatgassen werden toen broeikasgassen want de kooldioxide, zeg maar CO2 die al die fabrieken en auto's uitstoten houden de warmte van de zon op het aardoppervlak vast en het wordt warmer en warmer. De gletsjers worden steeds korter, de ijskappen smelten en de zeespiegel stijgt want dat water wat alsmaar in zee stroomt zet ook nog eens uit als het warmer wordt en neemt dan meer volume in. Het dorp Shishmaref, ergens in Alaska glijdt al weg in de zee om dat de bevroren oevers waar Shishmaref op gebouwd is nu weke modderbrij worden. Veel mooie koraaleilanden in de Stille Oceaan dreigen onder water te verdwijnen, en waar moeten de bewoners dan heen? Als eerste teken van problemen gaan daar de kokospalmen dood die zo mooi aan het strand staan om de toeristen te lokken want door de zeespiegelstijging komen die palmen met hun voeten in het zoute water te staan en daar kunnen de wortels niet tegen. Ook Nederland loopt natuurlijk gevaar in zijn eeuwige strijd tegen onze erfvijand de zee want hoe lang kun je de dijken blijven ophogen? We krijgen straks het palmenstrand van Amersfoort aan Zee en Gouda wordt een populaire duiklocatie waar je de mooie geveltjes onder water kan bewonderen. Dit alles heeft de kapitalisten niet weerhouden hun economische milieuverwoestende activiteiten voort te zetten.

De effectenbeurs heeft de sfeer van het casino en de managers jagen elkaar al sinds de jaren tachtig op met een bonuscultuur gericht op snelle winst op korte termijn. Hun politieke lobby zorgt ervoor dat de politici hen in dat streven braaf navolgen om het Bruto Nationaal Product zo hoog mogelijk te houden. Maar dat BNP stijgt ook als er op de snelweg een fatale kettingbotsing is want ook aan rampen valt geld te verdienen totdat de wal van onbetaalbare hypotheeklasten het financiële schip keert. Zo kon het gebeuren dat in de hypotheekcrisis gehandeld werd in de schulden van arme mensen die de hoge lasten niet konden betalen. Schulden werden internationaal doorverkocht ook aan onze Enge ING bank. Tot dat duidelijk werd hoe loos die hele windhandel in foute hypotheek was en het hele zaakje in elkaar stortte. Brave Bosje zag zijn kans om Balkenende te overtroeven en gaf dik twintig miljard Euro's van onze belastingcenten (2 000 000 000 000 eurocenten) aan die ING bank om de zaak overeind te houden. Lehman Brothers Bank en IJsland Banki waren niet zo gelukkig maar ja, wie zet zijn geld nou op een bankje? De hebzucht om snel rijk te worden is hier in het westen onze kapitalistische ondeugd en heeft ons nu allemaal in de dikke problemen gebracht. De banken vertrouwden elkaar niet meer en zo ontstond de kredietcri-

sis. Krediet betekent vertrouwen en zo langzamerhand gaat het vertrouwen in de toekomst bij velen verloren. Niet bij mij dus. Als biologisch boer weet ik wel beter. In de natuur is er elk jaar een crisis. Planten gaan dood net als bedrijven die failliet gaan. De bomen verliezen al hun blad, en dat zijn toch hun productiemiddelen om groei en bloei te veroorzaken. Insecten sterven uit maar niet zonder ergens eieren achter te laten. De bijen ballen zich samen rond de honingvoorraad om de winter te overleven, mollen kruipen diep in de grond en egels verstoppen zich op een beschutte plaats en gaan in winterslaap. Niemand raakt in paniek want ook al raakt het voedsel op en worden de voorraden schaars, de winter is een herstelperiode van rust en afslanken. Daarna komt een nieuw begin met nieuwe planten, nieuwe dieren, uitgeruste beesten die er weer zin in hebben en energiek aan de gang gaan om nesten te bouwen, eieren te leggen, jongen groot te brengen, nieuwe gebieden te verkennen en te bevolken, nieuwe kolonies te stichten en weer een nieuw, levend ecologisch systeem tot ontwikkeling te brengen. En ook de boer die met de natuur meegaat had zijn schapjes op het droge, hooi op de zolder, voorraad in de kelder en begint weer aan een nieuw seizoen vol gezonde producten. Het economisch systeem dat de kapita-

listen bedacht hebben werkt anders. Economie moet groeien, groeien, groeien tot het kapot gaat. Rust is er niet bij. Als de economische groei maar een paar procenten achteruit gaat en dus minder snel groeit dan jammeren de zakenmensen en de politici al dat er een recessie in achteruitgang aankomt. Beurskoersen dalen, paniek slaat toe bij de beursbenegels die vrezende kapitaal te verliezen in het roofzuchtige klimaat van de aandelenhandel waar het recht van de sterkste overheerst. Om groter te groeien en sterker te staan in de keiharde concurrentiestrijd fuseren bedrijven met elkaar tot grote complexe concerns die streven naar alleenheerschappij in hun sector van de markt zodat zij de prijzen kunnen dicteren en hun winsten maximaliseren. Maar hoge bomen vangen veel wind en grote bedrijven zijn kwetsbaar voor onvoorspelbare veranderingen. Wat klein is blijft flexibel en kan zich sneller aanpassen. Ook

grote zeeschepen doen er lang over om de

koers te wijzigen en lopen dan op de klippen die onverwacht opdoemen. Een klein schip gaat dan snel overstag en vaart een andere koers om problemen te vermijden.

Klimaatcrisis, kredietcrisis en de wereldwijde vertrouwenscrisis in de toekomst van de mensheid en haar planeet Aarde komen allen voort uit dit dolgedraaide en overspannen economische systeem. De oorzaak ligt ook meer in de psychologie van de mens dan in de economische omstandigheden. De mens heeft zichzelf in een steeds sneller tempo tot zijn eigen huisdier gemaakt, vervreemd van de wetten van de natuur en afhankelijk van onnatuurlijke middelen van bestaan, onnatuurlijk voedsel, onnatuurlijke manieren van wonen en van werken. Tweeduizend jaar geleden waren de steden nog een geconcentreerd land- en tuinbouw gebied vol met vee, groentetuinen en fruitbomen. Nu komt het voedsel voor de stadsbewoners zelfs met vliegtuigen ver over zee van ander werelddelen en zijn de steden verworpen tot asfalt woestijnen vol steenklompen om in te wonen met zowel binnen de huizen als buiten op straat een ongezonde atmosfeer vol giftige uitlaat- of spaanplaatgassen. En al die industriële

broeikasgassen zorgen voor de klimaatcrisis. Hoe warmer hoe beter zeg ik dan als Indische jongen, op Java opgegroeid en nog steeds niet gewend aan het gure Hollandse klimaat. Ik ga voor het palmenstrand bij Amersfoort aan Zee wanneer als gevolg van die opwarming ook het ijs op de hoge bergen en bij de polen is gesmolten zodat de zeespiegel steeds hoger wordt. Want dijken bouwen kunnen de Hollanders natuurlijk maar hoe hoog moet het allemaal eigenlijk worden om onze ervijand buiten de deur te houden?

Laat Gods water rustig over Gods akker stromen. Het is al eerder gebeurd en het zal nog vaker gebeuren. De Noordzee is vroeger een landschap geweest waar mammoeten en sabeltand tijgers rondliepen en Limburg is vroeger een zeebodem geweest, de zee-egels en de inktvissestaarten zijn daar nog in de mergelgrond te vinden. Jammer natuurlijk voor al die in Amsterdam en New York geïnvesteerde vastgoedwaarden, maar wat is er tegen om dan andere landstroken op aarde tot ontwikkeling te brengen? Erasmus van Rotterdam zei al dat hij niet bij één land hoorde maar dat de hele wereld zijn vaderland was. Voor de Internet generatie die nu de wereld begint te

Droombeeld

In de stilte van de nacht komen dromen onverwachts. Alles wat op een dag gebeurt en waar mijn binnenste om treurt. Wordt vaak in een droom verwerkt waardoor ik toch weer wordt gesterkt.

Niet alles is immers bespreekbaar al vind ik dat zeer zeker naar. Mensen kwetsen wil ik niet ook al deden ze me nog zoveel verdriet. Maar in mijn dromen wordt alles weer echt en voer ik vaak een heel gevecht.

Het brengt de realiteit in beeld die tegelijkertijd mijzelf ook weer heelt. Uitpraten is beter, dat is zeker waar maar in sommige gevallen helaas niet haalbaar.

Daarom, laat het maar gebeuren die dromen dan wordt me een hele last ontnomen en kan ik het leven weer beter aan met de kinderen en echte vrienden, die naast me staan.

[gedicht]

bevolken is dat ook een ervaringsfeit. De mensheid zal er ook geen probleem mee hebben om de nationale grenzen af te schaffen en gedwongen door de zeespiegelstijgingen en de klimaatveranderingen zich door grote nieuwe volksverhuizingen te hergroeperen. Eigenlijk is dat allang aan de gang. Alleen noemen de benauwde autoriteiten dat nog illegale immigratie en proberen mensen terug te sturen die langs een andere weg toch weer zullen komen. De nazaten van Nederlandse wereldreizigers zijn ook over de hele wereld te vinden.

Volgens een oude Indianen profetie is de toekomst is aan de rainbow warriors, de veelkleurige mensen van gemengde afkomst die de wereld na de huidige crisis der crisissen opnieuw zullen bevolken met minder ambitie om rijk sterk en groot te worden maar met het inzicht dat geluk met kwaliteit van leven te maken heeft en niet met steeds meer van hetzelfde. In de Chinese teken taal heeft het woord voor crisis twee tekens die ook "nieuwe mogelijkheden" betekenen. Om door de crisis heen te komen kan de maatschappij nu dan ook putten uit de unieke ervaringen van de klanten van de geestelijke gezondheidszorg die in hun leven ook een diepe bestaanscrisis hebben meegemaakt. Zij hebben actief en met hulp van anderen naar nieuwe mogelijkheden gezocht om hun leven een nieuwe vorm en betekenis te geven. Zij weten als geen ander hoe uit de sfeer van angst en verwarring te raken en nieuwe wegen te zoeken om zich te herstellen en te ontwikkelen en weer op orde te komen.

Ook leert de geschiedenis van de GGZ ons veel over verkeerde aanpak van problemen die de verwarring en angst alleen maar doen toenemen. Het probleemgerichte denken in de GGZ waar theoretisch geschoolde autoriteiten hun genezingsmethodes opleggen en afdwingen wordt tegenwoordig steeds meer vervangen door een aanpak waarbij de klant zelf de kans krijgt zijn capaciteiten te ontplooiën en zo over zijn problemen heen te groeien en weer actief zijn leven zelf vorm te geven. Kijk naar je mogelijkheden en je nieuwe kansen in plaats van

naar je beperkingen. Empowerment heet dat tegenwoordig en dat betekent gewoon in je eigen kracht gaan staan en je te ontplooiën in plaats van je beklag te doen over echte of vermeende moeilijkheden om je leven zelf in te richten op een manier die bij jou past en die jou gelukkig maakt.

Evenzo verkwisten de huidige machthebbers nog steeds hun tijd en ons belasting geld door de zieke banken en bedrijven kunstmatig in leven te houden en zo veroorzaken ze mogelijk een nog grotere ramp. De zieke bedrijven zetten massaal hun medewerkers op straat omdat ze die alleen maar als een kostenpost zien waar ze zo gauw mogelijk vanaf moeten. En ons belastinggeld dat ze van Wouter Bos hebben gekregen gebruiken ze nu als vanouds om zichzelf weer vette bonussen toe te kennen. De toekomst is aan kleinschalige bedrijven waar iedereen serieus wordt genomen en recht heeft op een bonus als het goed gaat met het bedrijf. De mensen die voor een bedrijf werken vormen het mentale kapitaal dat belangrijker is voor de productie als het geld of de gebouwen en machines. Het kapitalistische systeem ligt op sterven nadat ook het communistische systeem al op sterven na dood is. Uit deze composthoop van afstervende productiemethoden kan nu het nieuwe economische leven ontstaan zoals ook in de natuur uit de verrotte plantenmassa weer voeding ontstaat voor de ontkiemende zaden die een nieuw en bloeiend plantendek zullen vormen. En nu heeft de crisis ook toegeslagen bij ons eigen Basisberaad. Failliet gegaan omdat er per maand een schuld van een ton bijkwam. Deur op slot, een curator die het beheer overneemt, boze mensen zonder salaris op straat en huilende klanten die vergeefs om hulp komen. En dan wonder boven wonder een doorstart op halve kracht. Denkraam gaat door want we hebben nog een half jaar subsidie tegoed. Kwartiermaken kan dan ook gaan betekenen dat de burens van de instellingen voor sociale psychiatrie bij ons binnenkomen om mee te werken en te leren hoe met res-

pect en zonder competitie samen te werken en met elkaar om te gaan. Evenzo kunnen de klanten van de GGZ onderdak vinden in buurthuizen en verenigingen waar men kan leren met hen om te gaan zonder vooroordeel en kritiek op het anders zijn. Een nieuwe geest van solidariteit is het enige dat de maatschappij door deze fase van sociale en economische stress en geestelijke burnout heen kan helpen. Het economisch vuur kan best een graadje lager, het wordt immers vanzelf warmer om ons heen! Evenzo kan ook het sociale klimaat warmer en vriendelijker worden dan slaan we ons samen door de crisis heen. Ik ga ervoor en dat doe ik al lang dus lieve mensen wees maar niet bang want de wereld draait door en doet wat ze kan.

Jan Bijl

[visie

Interview

Matthé Ribbens

Kun je wat over jezelf vertellen?

Ik ben 44 jaar, gescheiden en heb twee kinderen in de leeftijd van 10 en 12. Ik woon in Alkmaar, maar ga binnenkort verhuizen naar Den Haag.

Wat heb je voor deze baan allemaal al gedaan?

Ik heb gezondheidswetenschappen gestudeerd in Maastricht en heb al twintig jaar ervaring in de gezondheidszorg. Ik ben onder andere secretaris van de Raad van Bestuur geweest van het Medisch Centrum Alkmaar. Ik heb gewerkt als onderzoeker, beleidsmaker, manager en als organisatieadviseur. Dit was in allerlei sectoren binnen de gezondheidszorg, voor huisartsen, de ouderenzorg, gehandicapten en in de GGz. Ervaring in de GGz heb ik dus. Ik heb in raden van toezicht gezeten in de GGz. De GGz is echt mijn grote liefde.

Hoe ben je bij Zorgbelang terechtgekomen?

Via een kruiwagen ben ik bij Zorgbelang terecht gekomen. Robert Boersma, directeur van Zorgbelang Zuid Holland, had iemand nodig. Via Liesbeth Reitsma, met wie ik samen in het bestuur van Kwadraad zat. Zij adviseerde Robert om contact op te nemen met mij. Ik heb de baan aangenomen omdat ik de kwaliteit van zorg via cliëntenperspectief heel belangrijk vind. Ik ben heel blij met deze baan.

Had je al eerder van het Basisberaad gehoord?

Ja, ik kende een paar mensen die betrokken zijn geweest bij het Basisberaad.

Toen je hoorde dat je bij het Basisberaad ging werken, welke plannen had je toen om het Basisberaad weer op de rails te zetten?

Ik wilde zoveel mogelijk zien te redden.

[interview]

Veel mensen werden geconfronteerd met het verlies van hun baan. Via de GGD en andere kanalen wil ik proberen meer subsidies binnen te krijgen. De continuïteit van de projecten en de medewerkers vind ik erg belangrijk. Het is belangrijk ook voor de cliënten, zodat ze op een goede manier worden geholpen. Dat we iedere week een overleg

hebben met alle medewerkers ook de vrijwilligers, zodat je een goede werksfeer krijgt.

Zijn er dingen die tegen vallen en wat valt er mee?

Uhhhhhhmmm, even over nadenken. Wat ik echt vind tegenvallen is dat ik niet iedereen aan een contract heb kunnen helpen. Een ander punt is dat ik vroeger praktische dingen kon uitbesteden. En nu moet ik het allemaal zelf regelen. Bijvoorbeeld, als er een lampje kapot is kan ik niet de technische dienst bellen. Wat meevalt is dat iedereen van

goede wil is. Het is lekker informeel en er is een leuke sfeer. En wat ik met name wil noemen: HET ROOKHOL, je kunt binnen roken.

Wat ga je doen aan de projecten van het voormalige Basisberaad die nu nog niet zijn overgenomen?

Op dit moment heb ik mijn pijlen gericht op twee projecten met name: Apoio en de Crisiskaart. Ik ga kijken met de GGD en andere geldschietters om alsnog door te kunnen gaan.

Clip gaat niet meer lukken. We kunnen niet overal achteraan jagen.

Welk boek ligt er op je nachtkastje?

De zeven wijsheden van de schildpad. Het zit tussen een management en new age boek in. Het boek heet zo, omdat een schildpad alles in zijn eigen tempo doet, een eigen pantser heeft en een eigen werkwijze. En dat alles dan toch goed lukt.

Waar kunnen ze je 's nachts voor wakker maken?

Laat mij maar lekker doorslapen.

En je lievelings eten?

Ik ben helemaal gek van de Italiaanse keuken.

Wat wil je verder nog kwijt?

Dat ik het enorm leuk vind dat vrijwilligers en medewerkers zo lekker door elkaar gehusseld zijn. En zo goed samenwerken. Dit vind ik heel bijzonder.

Karen Groen en José Bonouvrier

Fotografie: Michiel van Gog

[uitgelezen]

Het Zwarte Gat

Boek over depressie, twintig ervaringsdeskundigen aan het woord over hun ervaringen met depressie

Het zwarte gat - ervaringen met depressie.

(citaat) Ik merkte op een gegeven moment dat ik minder ging voelen. Ik had ook minder gevoelens over mensen, over familie, over vrienden. Ik dacht dat niemand om mij gaf en dat ik om niemand gaf. Ik zag steeds minder mensen, ik vond ze niet meer belangrijk. Ik kon het niet opbrengen om hele gewone dingen te doen zoals een verjaardagskaart sturen.

In Nederland krijgen zo'n 850.000 mensen te maken met een depressie. Toch weten nog maar weinig mensen hoe het is om een depressie te hebben. Mensen met een depressie krijgen vaak te maken met onbegrip. Een depressie is afschuwelijk, een zwart gat. Alle energie wordt ernaar toe getrokken. Je bent niet meer in staat om voor jezelf te zorgen en het lijkt onvermijdelijk dat je het contact verliest met de buitenwereld en met mensen om je heen. Daarmee is depressie ook eenzaamheid. Je krijgt te maken met schuldgevoelens, gevoelens van schaamte en met een eindeloze stroom van negatieve gedachten en gevoelens.

Bestellingen en meer informatie:

basisggz@basisberaad.nl

Prijs 9,75 excl. Verzendkosten

Het zwarte gat is niet het zoveelste boek over depressie. Het beschrijft hoe een depressie voelt, hoe het je leven in al zijn facetten beïnvloedt. Het gaat over hoe het leven eruit ziet met een depressie. Het boek is gebaseerd op eigen ervaringen van de auteur en op een twintigtal open interviews die zijn gehouden met mensen die één of meerdere depressies hebben meegemaakt. Het betekent dat er verschillende ervaringen zijn opgetekend, het gaat niet over één (soort) depressie of over één persoon.

Voor mensen die iemand kennen met een depressie of voor hulpverleners (in opleiding), kan dit boek meer inzicht geven. Voor mensen die de depressie van binnenuit kennen, kan het een troost zijn vanwege de herkenning en een dieper inzicht geven.

U kunt bij het Basisberaad (onderdeel van Zorgbelang Zuid Holland) exemplaren bestellen van de publicatie. De prijs per exemplaar is 9,95 excl. verzendkosten.

Basisberaad - Zorgbelang ZH
Zomerhofstraat 80 – 86
3032 CM Rotterdam

[oproep]

De Uitdaging is een onderdeel van Stichting Corridor Dienstverlening. De Uitdaging bestaat uit een groeiend aantal projecten voor en door mensen met psychiatrische of psychosociale problemen. Je vindt er herkenning zonder dat er uitgebreid over problemen hoeft te worden gepraat. Als het een tijdje minder goed met je gaat is daar ook begrip voor.

Wij zoeken enthousiaste vrijwilligers die willen meewerken aan onze verschillende projecten. Voor alle vrijwilligers gelden de volgende criteria:

Wij verwachten van jou:

Een gemotiveerde houding,
Minimaal 4 uur per week beschikbaar,
Bereidheid om nieuwe vaardigheden te leren.

Wat bieden wij:

Een leuke en leerzame werkomgeving,
Vrijwilligersvergoeding, vrijwilligersverzekering en reiskostenvergoeding,
Persoonlijke ondersteuning bij je functies binnen de projecten en scholing.

Als vrijwilliger binnen de Uitdaging kun je iets betekenen voor anderen. Dat kan op allerlei niveaus: van het verzorgen van een mailing tot het organiseren van uitstapjes. We zoeken samen naar werk dat het beste aansluit bij je mogelijkheden en wensen.

Wij zoeken:

Gastvrouw/ gastheer:

Ben jij goed in mensen op hun gemak stellen? En houd je van kletsen en een bakkie koffie? Dan kan je bij ons aan de slag! Je ontvangt mensen, schept gastvrijheid en wijst hen de weg.

Activiteitencommissie:

Ben jij een beetje een 'regelneef'? En houd je van uitstapjes en feestjes? Dan zijn wij op zoek naar jou! Voor de activiteitencommissie zijn we op zoek naar een initiatiefrijk persoon.

Computer project:

Ben jij handig met de computer? Heb je kennis van bijvoorbeeld excel, word, fotobewerking of iets anders? Vind je het leuk om je kennis te delen? Dan willen we heel graag dat je ons team komt versterken.

Ruilwinkel:

Ben je gastvrij? Vindt je het leuk om te

decoreren? Heb je enige kennis over de computer? Kom dan werken in de ruilwinkel met een grote diversiteit aan werkzaamheden.

Ben je geïnteresseerd in bovenstaande vacatures? Of heb je andere kwaliteiten die je bij ons wilt delen? Bel of mail dan naar de Uitdaging en vraag naar Aranka van der Velde.

Ons mailadres is: uitdaging@stichtingcorridor.nl of bel: 010-4774178.

Interviews: Herstellen van je depressie

Wat mij geholpen heeft toen ik een depressie had: op tijd naar bed. Dagstructuur is heel belangrijk, niet toegeven aan de verleiding om laat naar bed te gaan of heel lang in bed te liggen. Ik zet de wekker elke dag dezelfde tijd. Actief zijn is ook belangrijk voor mij. Ik ga bijna elke dag even naar de sport school, er ligt ook grote mat, ik kan daar ook liggen en even rusten. Niemand kijkt daar raar van op.

Sociale contacten zijn belangrijk. Dus regelmatig bellen, ik bel als ik in paniek ben een vriend, daar heb ik veel aan.

Ik kan meestal wel makkelijk contacten leggen, ik haal toch de mensen eruit die met de psychiatrie in aanraking zijn, omdat ik me daarbij op mijn gemak voel. Als ik me heel somber voel kan ik iemand bellen die dat begrijpt. Wat ook wel fijn is dat je mensen hebt die ook van een bepaald denkniveau zijn, dat ik hoor hoe zij ermee omgaan. Die je tot de orde roepen als je verkeerd bezig bent.

Tot zover een fragment uit een interview over het herstellen van een depressie. Heb je ook een depressie (of meerdere) meegemaakt? Wil je hier over iets vertellen en wil je iets vertellen over wat jou heeft geholpen bij het herstellen van je depressie? Neem dan contact op met René Kragten van het Basisberaad. Ik ben bezig met het beschrijven van ervaringen van mensen die vertellen over het herstellen van een depressie. Anderen kunnen daar veel aan hebben en krijgen zo meer inzicht in wat je helpt om stap voor stap vooruit te komen als je te maken hebt met een depressie.

Als je je opgeeft voor een interview krijg je een cadeaubon van tien euro en ontvang je over een tijdje het boek over herstellen van de depressie dat ik ga schrijven op basis van de gehouden interviews.

René Kragten, medewerker kwaliteit
Email: r.kragten@basisberaad.nl
Telefoon 06 20 73 75 73

[oproep]

[recept]

Dadeltaart

Je hebt nodig:

1 rol Maria kaakjes van Verkade
250 gram dadels
1 pakje zoutloze roomboter
Zakje geraspte kokos

Smelt heel langzaam de roomboter op een laag pitje.

Laat de boter afkoelen totdat deze handwarm is.

Verpletter de kaakjes heel, heel fijn.

Ontpit de dadels en snij die in kleine stukjes.

Doe de stukjes dadel en de handwarme boter door het kruim van de kaakjes. Je moet alles goed door elkaar mengen. Doe alles over om een boterkoekblik. Goed aandrukken en daar overheen de kokos strooien.

Even een paar uur in de koelkast en je hebt een heerlijke dadeltaart.

HOEZO failliet!?

ZORGBELANG
ZUID HOLLAND
AFDELING
BASISBERAAD
2009